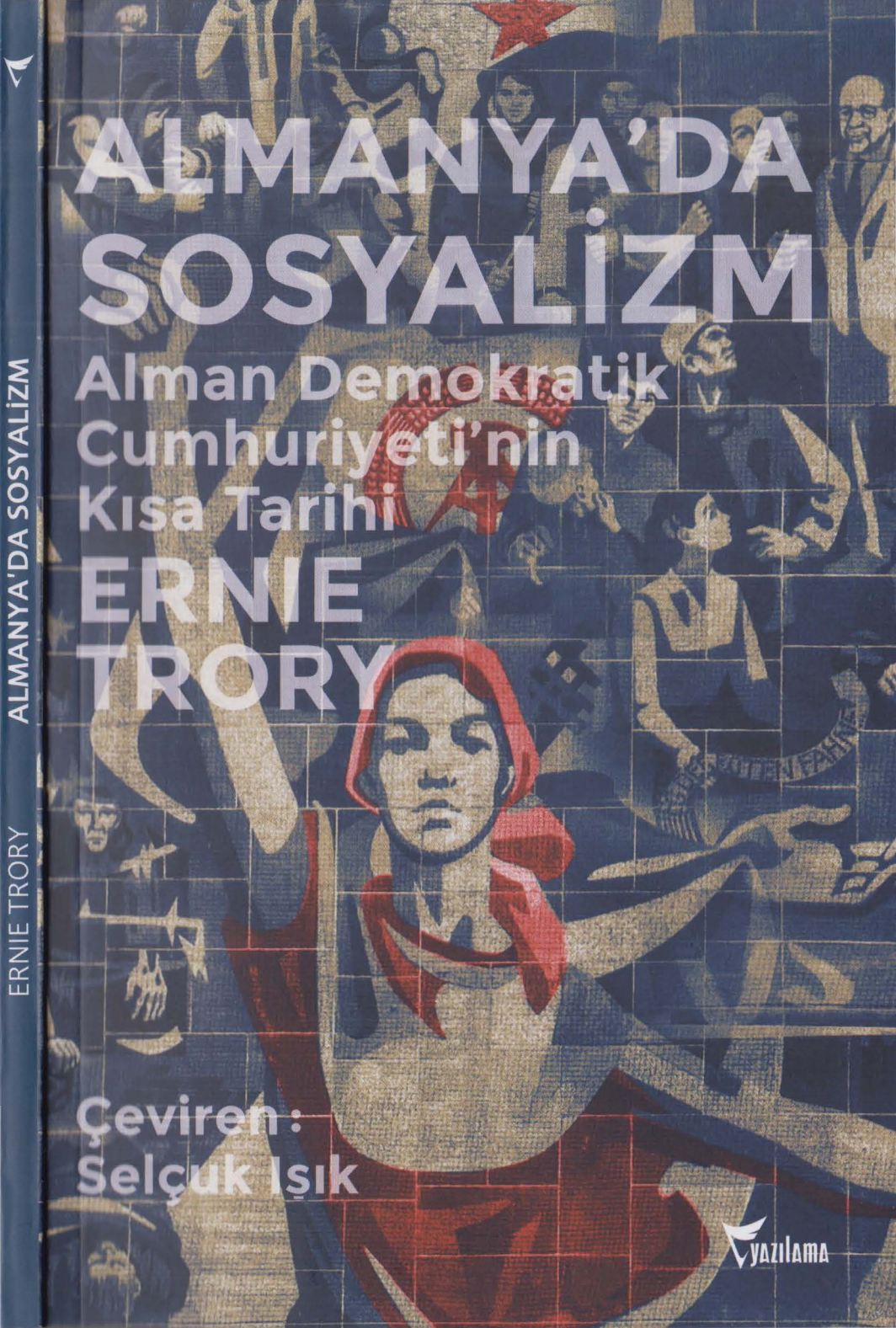
ALMANYA'DA SOSYALİZM

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi

ERNIE TRORY

Çeviren: Selçuk Işık

Yazılama

ERNIE TRORY ALMANYA'DA SOSYALİZM

Almanya'da Sosyalizm

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi

Yazılama Yayınevi: 112

Dünyaya Pencere: 7

Almanya'da Sosyalizm

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi

Ernie Trory

Özgün Basım
Socialism in Germany, Crabtree Press, Brighton, 1979

Çeviren
Selçuk Işık

Editör
Murat Akad

Kapak Tasarımı
Levent Karaoğlu

Sayfa Tasarımı
Yiğit Berker

Birinci Baskı
Ağustos 2015

© Yazılama Yayınevi

ISBN
978-605-9988-25-4

Baskı
Kayhan Matbaacılık
Güven San. Sitesi C Blok No: 244
Topkapı - İSTANBUL
(0212 576 01 46 / 0212 612 31 85)
Matbaa Sertifika No: 12156

İrtibat
Yazılama Yayınevi Hizmetleri Ltd. Şti.
Serasker Cad. Osmancık Sokak Betül Han 9/13
Kadıköy - İSTANBUL
0 216 338 52 59

www.yazilama.com
iletisim@yazilama.com

Almanya'da Sosyalizm

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Kısa Tarihi

Ernie Trory

Yazılama

Ernie Trory: İngiliz komünist Trory 1913'te Londra'da doğdu. 1931'de katıldığı Büyük Britanya Komünist Partisi'nde çeşitli görevler üstlendi. Çeşitli sendikalarda faaliyet gösterdi. 1940'ta İkinci Dünya Savaşı için orduya alındı. Ancak açıklanmayan nedenlerle 1941'de askerlikten uzaklaştırıldı. Yaşamının büyük bölümünü Brighton'da geçiren Trory, pek çok eserinin yayımlandığı Crabtree yayınevini de bu kentte kurdu. 1977'de kurulan Yeni Britanya Komünist Partisi'nin kurucularından oldu. 2000 yılında yaşamını yitirdi. Çok sayıda makale ve önemli bir bölümü tarih alanında olmak üzere çok sayıda kitap yazdı. Eserlerinden bazıları şöyle: Savaşlar Arasında, Emperyalist Savaş, Özgürlük Savaşı, Barış ve Soğuk Savaş, Churchill ve Bomba, Çekoslovakya, Almanya'da Sosyalizm, Macaristan.

İçindekiler

Yayınevinin notu 7
Yazarın önsözü 9
Nazi Hegemonyası Altında Örgütlenme 11
Moskova Konferansı 14
İkinci Cephe 17
Son Aşama 19
Kırım Konferansı 22
Berlin Savaşı 25
Almanya'nın İşgali 29
Potsdam Konferansı 33
Almanya'nın Bölünmesi 38
Alman Demokratik Cumhuriyeti 43
Batı Alman Emperyalizmi 48
Bir Karşıdevrim Komplosu 50
NATO ve Varşova Paktı 60
Berlin Duvarı 61
Yeni Bir Anayasa 68
Tanınma 71
Walter Ulbricht'in Ölümü 73
Birleşmiş Milletler 77
Dokuzuncu Kongre 79
Geleceğe Doğru 81

Yayınevinin notu

İngiliz komünist yazar Ernie Trory, bu kitapta İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'nın doğu bölümünde sosyalizmin kurulmasını ele alıyor. Savaşın sonlanması ile birlikte, Almanya'nın iki bölgesinde farklı siyasal oluşumların nasıl geliştiğini anlatan yazar, ülkenin iki bölgesinde iki ayrı devletin ortaya çıkışında yani Almanya'nın bölünmesinde, Batılı emperyalist güçlerin dayatmalarının etkili olduğunu gözler önüne seriyor.

Bu kısa yapıt, ilk kez 1979 yılında yayımlanmış. Yani Almanya'da sosyalizmin ortadan kalkmasından 11 yıl önce. Dolayısıyla yazar, Demokratik Almanya'nın geleceğine umutla bakıyor. Sovyetler Birliği'nde Garbaçov ihanetinin ortaya çıkışından çok önce bu bakışa sahip olması son derece doğal.

Kitapta, Demokratik Almanya'ya yönelik ideolojik ve siyasi saldırıların, ülkenin kuruluş aşamalarından itibaren hiç ardının arkasının kesilmediğini açıklıyor Trory. Bunlara içsavaş çıkarma çabaları, hatta ülkenin işgal edilmesi girişimleri de dahil. Yazar, bütün bu saldırılar karşısında Demokratik Almanya'nın, Berlin Duvarı'nın inşası başta olmak üzere, atmak zorunda kaldığı siyasi adımları da siyasi gerekçeleriyle birlikte anlatıyor.

Demokratik Almanya'da karşıdevrimin yaşandığı dönemde iyice yoğunlaşan ideolojik saldırılar, bu ülkenin; büyük, gri binalar, sık sık arızalanan Doğu Alman yapımı Trabant marka otomobiller, sporcularının doping yapması gibi konularla anılmasına neden olmuştu. Oysa Demokratik Almanya önemli bilimsel ve teknolojik ilerlemeler sağlamış, bu iler-

lemelerin sonuçlarını halkına sunmayı başarabilmişti. Dünyanın hemen hemen her yerinde yapılan modern binaların örnekleri bu ülkede de inşa edildi. Üstelik bazıları kapitalist ülkelerden gelen mimarların tasarımıyla. Ama daha önemlisi, halka ucuz ve nitelikli konut sunulmasının aracıydı beton bloklar. Sporcuların başarıları ise 1980'li yıllara gelindiğinde ABD'yi dahi geride bırakmaya başlamıştı; olimpiyatlarda Sovyet sporcularının ardından ikinciliği almaya başlamıştı Doğu Almanlar. Doğu Alman sporcular ne kadar performans artırıcı madde kullanıyorduysa, Batılı sporcular da o kadar kullanıyordu o dönemde.

Üstelik Demokratik Almanya bütün bu başarıları, üzerinde büyük yaptırımlar uygulanan, uluslararası tanınırlığı ancak 1970'li yılların başlarında gerçekleşen bir ülke olarak elde etti.

Kapitalizmin ve emperyalizmin temelini oluşturan ülkelerden birinin, hiç olmazsa bir bölümünde sosyalizmin kurulması ve başarılar elde etmesi, tarihsel olarak büyük bir ilerleme anlamına geldi. Bu ilerlemeyi hatırlamak, anlamak ve geleceğe aktarmak zorundayız. Bugüne kadar Türkçede bu konuda yapılan üretim, son derece kısıtlı kaldı. Yazılama Yayınevi Trory'nin kısa kitabını yayımlamayı, bu nedenle bir görev bilmektedir.

Yazılama Yayınevi

Yazarın önsözü

Bu tarihçe 7 Ekim 1949 yılında kurulan Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin (ADC) 30. kuruluş yıldönümünü kutlamak için yazılmıştır. Çekoslovakya'nın savaş sonrası tarihi gibi, ADC tarihi de Batı Avrupa yazarları tarafından çarpıtılmıştır. Amaçları, aynı yolu izleyecekleri korkusuyla, sözde "özgür" dünyanın işçilerinin sosyalizmin kazanımları hakkındaki gerçekliği öğrenmelerinin önüne geçmekti.

ADC tarihinde bu çarpıtmalar yoluyla en çok tahribata uğramış olan olaylar Almanya'nın 1949 yılında ikiye bölünmesi, 1953 yılında Berlin'de karşıdevrim kışkırtıcılığına girişilmesi ve 1961 yılında Berlin Duvarı'nın inşa edilmesiyle bağlantılı olaylardır. Bunlar modern Avrupa tarihinin hassas alanı olarak adlandırılabilir. Hepsi ilerleyen sayfalarda ele alınmıştır. Bu kitapçıkta yer alan, birçok okuyucu için yeni sayılacak çoğu gerçeğin, bu ülkede görsel basın tarafından durmaksızın yayılmakta olan yalanları çürütmeye yardımcı olacağı umut edilmektedir.

Bir dizi sebepten ötürü bu kitapçığın dağıtımı muhtemelen geniş çaplı olmayacaktır ve çoğu kopya ADC'nin içerisinde bulunduğu durumun zaten farkında olan kişiler tarafından satın alınacaktır. Yine de, eğer bilgi birikimlerini artırmalarına ve işçi dostlarıyla ileride yapacakları tartışmalara gerçekleri taşımalarına olanak sağlarsa, faydalı bir amaca hizmet etmiş olacaktır. Başka insanların gerçekleri ADC'ye gidip kendi gözleriyle görmeleri konusunda ilham kaynağı olursa daha da faydalı bir amaca hizmet etmiş olacaktır.

Bununla birlikte, yazar der ki: "Yaşasın Alman Demokratik Cumhuriyeti!"

20 Aralık 1978

Nazi Hegemonyası Altında Örgütlenme

Hitler'in iktidara geldiği 1933 yılı başlarında Komünist Parti'nin 300 bin civarında üyesi bulunmaktaydı. Üyelerin 150 bininden fazlası ya cezaevlerine ve toplama kamplarına kapatıldı ya da Nazi diktatörlüğünün başlamasını takip eden 2-3 aylık süre zarfında sürgüne gönderildi. Tüm bunlara rağmen parti varlığını sürdürdü ve Almanya'da illegal olarak, ülke dışında ise görece daha açıktan çalışma yürüterek yeni koşullara uyum sağladı. 1935 yılında Brüksel'de yapılan konferansta Almanya Komünist Partisi antifaşist bir Almanya için çerçeve oluşturulması yönünde çalışma yapmaya çoktan başlamıştı ve 1939 yılında yapılan Bern konferansında gerek ülke içerisinden gerekse ülke dışından tüm demokratik güçlerin katılımıyla geniş bir birliğin oluşturulması için gerekli koşullar yaratıldı. Komünistler, sosyal demokratlar ve diğer antifaşist özneler fabrikalarda, toplama kamplarında ve sürgünde yeraltı örgütleri ve gruplar halinde ortaklaşa çalışmaya başladılar.

1939 Eylül'ünde Britanya ile savaşın patlak vermesi üzerine Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi tavizsiz bir tutum takınarak "Chamberlain ve Daladier'in süngüsüne ya da Alman burjuvazisinin liberal kanadına" asla bel bağlamayacaklarını ve halkın birleşik gücüne, işçi sınıfının uluslararası dayanışmasına, "güçlü ve büyük Sovyetler Birliği'nin desteğine" inandıklarını açıkladı.

Almanya'da faşizm, içeride toplumsal baskı, dışarıda saldırganlığa dayanan ikili politikası ile, bir tarafta sanayiciler ve finans kesiminin sınıf çıkarları, diğer tarafta Alman halkının tüm diğer sınıflarının ve kesimlerinin çıkarları

arasındaki çelişkilerin önemli ölçüde keskinleştiği bir ekonomik durum yaratmıştı. Özellikle 1941'deki Sovyet saldırısından sonra savaş makinesi Nazilerin doymak bilmez iştahını karşılamak için yapılan fedakârlık çağrılarının arkasının kesilmemesi, sıradan insanlar için omuzlarına fazladan yüklenen bir yük demekti. 24 Haziran 1941'de Almanya Komünist Partisi gizli yayın organı aracılığıyla Alman halkını ve Alman silahlı kuvvetlerini Hitler'i devirmeye çağırdı.

1942-43 kışında yaşanan ve özellikle Stalingrad'ta meydana gelen 147 bin Alman askerinin öldürülmesi ve 91 bin askerin esir alınması gibi olayların pekiştirdiği Sovyet zaferleri Almanya'da bir krize ve "topyekün seferberlik" ilanına yol açtı. Bu iç krizin belirleyici unsurlarından biri Almanya Komünist Partisi'nin öncülük ettiği antifaşist yurtsever grupların faaliyetlerinin artmış olmasıydı.

1943 ortalarında Alman savaş tutsakları ve Sovyetler Birliği'ndeki antifaşist sürgünler "Özgür Almanya Ulusal Komitesi"ni kurmak için Moskova'da bir araya geldiler. Leipzig, Berlin ve Thüringen'de tutuklamalara rağmen eylemliliğini sürdüren Almanya Komünist Partisi ülke içerisinde faaliyet gösteren tüm antifaşist özneleri bu komitenin programında konsolide etmek için uğraş verdi. Sonrasında Alman ordusunun Kursk'ta yenilgiye uğratılmasının ardından bir başka "topyekün seferberlik" dalgası yükseltildi ve Wehrmacht[1] moral kaybetmeye devam etti.

Özgür Almanya Ulusal Komitesi'nin kurulması, savaşın akışının Müttefik Devletler lehine dönmesinin ardından Almanya Komünist Partisi'nin yürüttüğü faşizme karşı geniş bir birleşik cephe mücadelesinin mantıksal sonucuydu. *Labour Monthly* dergisinin 1943 Eylül sayısında derginin editörü Palme Dutt şu açıklamayı yapıyordu:

> "1941 ve 1942 yıllarında koşullar bunun için uygun değildi. 1943 yılında ise uygun. Savaş tutsaklarının değişen psikolojisi bunu açıklıyor."

Özgür Almanya Ulusal Komitesi'nin önemi üzerine ise şu ifadeleri kullanıyordu:

1 Alman Silahlı Kuvvetleri (editörün notu)

"Hitler'in yenilgiye uğratılması için güçlü bir ek silah olan bu gelişmenin önemini kavrayamayan Batı'daki eleştirmenler, dikkatlerini Britanya ve Birleşik Devletler kanadında konuya denk düşen bir politikanın acil gerekliliğine çevirseler daha iyi ederler. Amerika ve Britanya hükümetlerinin Alman antifaşizmiyle ilgili resmi politikasının ne olduğu sorusu sorulursa, cevap şu an hâlâ havada kalır. Vansittartizm'den[2] yatıştırma politikasına, genellikle aşırı derecede işe yaramaz, çok sayıda gayriresmi özel politika bulunuyor. Ancak, Birleşmiş Milletler'in, Almanya'da barış ve özgürlük için Hitler karşısında bir kitle muhalefetinin harekete geçirilmesi ve teşvik edilmesine dair birleşik ve koordine bir politikaya sahip olması hayati derecede önem taşımaktadır."

2 Britanyalı diplomat Robert Vansittart'a atfen isimlendirilen, Fransa-Prusya savaşından itibaren, Alman savaş liderlerinin Almanların büyük bir bölümünün gönülden desteğine sahip olduklarını, işgal edildiği takdirde Almanya'nın, başka fetih savaşlarına girişmemesi için demilitarize edilmesi ve yeniden eğitilmesi gerektiğini savunan doktrin. (editörün notu)

Moskova Konferansı

19 Ekim 1943'ten 30 Ekim 1943'e kadar Britanya, ABD ve SSCB Dışişleri bakanları (Anthony Eden, Cordell Hull ve Vyaçeslav Molotov) Moskova'da on iki kez buluştu. Gündeme aldıkları başlıca meseleler şunlardı: hızlıca zafer elde edilmesi için askeri harekât, zafer sonrasında demokrasinin temin edilmesi için atılacak siyasal adımlar ve savaş suçlularının cezalandırılması. Müzakerelerinin sonunda vahşet üzerine aşağıdaki açıklamayı içeren bir belge yayımladılar:

> "Birleşik Krallık, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği'ne, istila edip yağmaladıkları ve şu anda istikrarlı bir şekilde sürülmekte oldukları ülkelerde Hitler yanlısı güçler tarafından işlenilen vahşete, katliam suçlarına ve acımasız kitle infazlarına ilişkin birçok karargâhtan deliller ulaştırılmıştır. Hitler hegemonyasının barbarlığı yeni bir şey değil ve kontrollerindeki tüm halklar ya da bölgeler en berbat hükümet biçimi tarafından teröre maruz kaldılar. Yeni olan ise, bu bölgelerin çoğunun özgürleştirici güçlerin ilerlemekte olan orduları tarafından kurtarılmakta olduğu ve buralardan sürülen Hitler yanlısı Hunların[3], köşeye sıkıştıkları için, acımasız vahşetlerini ikiye katlıyor olmalarıdır. Şimdilerde Hitler yanlılarından temizlenmekte olan Sovyetler Birliği'nde ve ayrıca İtalya ve Fransa topraklarında işlendiği ortaya çıkan korkunç suçlarla bu durum özellikle net olarak kanıtlanmıştır.

3 Hun ifadesi Almanlar için, özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşları döneminde, Alman askeri gücünün sergilediği zulme atfen kullanılmıştı. (editörün notu)

> Buna göre, 32 Birleşmiş Milletler ülkesinin çıkarına konuşmakta olan, yukarıda belirtilen üç Müttefik Devlet bu vesile ile açıkça belirtmektedir: Almanya'da kurulması muhtemel herhangi bir hükümetle ateşkes ilan etmenin zamanı geldiğinde, yukarıda belirtilen vahşetten, katliamlardan ve infazlardan sorumlu olan ya da bunların bir parçası olmuş Alman subayları ve diğer Alman yetkilileri ve Nazi Partisi üyeleri, yargılanmaları ve artık özgür olan o ülkelerin ve inşa edilen özgür ülke hükümetlerinin kanunlarına göre cezalandırılmaları için tiksindirici eylemlerini gerçekleştirdikleri o ülkelere gönderilecektir."

Üç Büyük Güç Konferansı[4] Alman faşizmine karşı savaşan müttefik ulusların halkları arasında büyük sevinç uyandırdı. Bununla birlikte, Britanya'da, bir ihtar notu düşülmesi gerektiğini düşünen Palme Dutt *Labour Monthly* dergisinin 1943 yılı Aralık sayısında şunları yazıyordu:

> "Moskova Konferansı kararlarını alkışlamak yeterli değildir; eylemlerin yerine getirildiğinden emin olmak gerekir. Yakın zamanda bu ülkede yaşanan Mosley'nin serbest bırakılması gibi gelişmeler düşman manevralarının nasıl aktif bir şekilde sürdüğünü ve onlarla mücadele etmenin ne kadar gerekli olduğunu gözler önüne serdi. Moskova'da üç hükümetin üzerinde anlaştığı ilkeler için verilen mücadelenin, tamamına erdirilmesi zorunludur."

Hitler'in, sonuna kadar direneceğini çılgına dönmüş bir şekilde ilan ederek tepki gösterdiği konuşması ortaya çıkardı ki Moskova Konferansı, onun Müttefik Devletleri bölmeye dayalı siyasal manevralar yoluyla Alman emperyalizmini nihai yenilgiden kurtarma planlarına ağır bir darbe vurmayı başarmıştı. Neredeyse dünya çapında gördüğü desteğe rağmen Moskova Konferansı kararlarına ilişkin haberlerin alınmasının ardından Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda ve Wall Street'te gerçekleşen ani düşüşleri duyduğunda kuşkusuz cesaretlenmiş olmalıydı.

1943 yılının 28 Kasım'ından 1 Aralık'a kadar Tahran'da görüşmelerde

4 İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyetler Birliği, ABD ve Britanya'nın yaptığı üçlü görüşmelere verilen resmi ad.

bulunan Churchill, Roosevelt ve Stalin, Moskova Konferansı kararlarının onaylandığı bir belgeye imzalarını atarak "savaşta ve onu izleyecek olan barışta ortaklaşa çalışacaklarına" dair kararlılıklarını beyan ediyorlardı. Bir kez daha Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda ani bir düşüş yaşandı. *Labour Monthly* dergisinin 1944 yılı Şubat sayısında Palme Dutt şunu söylüyordu:

> "Tehlikeli güçlerin, hem de Tahran'dan sonra, onun çıktılarını baltalamak ve politikasını tersine çevirmek için halen iş başında olduklarını göz ardı edemeyiz."

İkinci Cephe

6 Haziran 1944 tarihinde Britanya, Amerika ve Kanada güçleri Kuzey Fransa'ya çıkarma yaptı ve uzun zamandır beklenen İkinci Cephe'yi açtı. Hatırı sayılır derecedeki askeri öneminden bağımsız olarak bu çıkarma, onu daha da ileriye ertelemeye ya da kapsamını kısıtlamaya çalışan gericiler için bir yenilgi anlamına geliyordu.

İkinci Cephe'nin Almanya içerisindeki politik krize olan etkisi, Alman ordusunun umutsuzluğunun ve ekonomik durumun farkına varmış olan ve barış isteyerek uzlaşmak için hâlâ zaman varken Hitler'i devirmek isteyen bir grup ordu subayının 20 Temmuz'da Hitler'i öldürme girişiminde bulunması şeklinde yansıdı. Girişim başarısızlıkla sonuçlandı ve komplonun liderleri ya derhal vuruldu ya da asıldı. Bunu, ordunun geniş ölçüde tasfiye edilmesi ve özellikle Doğu Cephesi'ndeki güven vermeyen komutanların değiştirilmesi takip etti.

Birkaç gün sonra, Beyaz Rsuya'da esir alınan on altı Alman generali, Alman silahlı kuvvetlerinin generallerini ve diğer yetkililerini Hitler ve şürekâsından kararlı bir şekilde kopmaya ve bir an önce savaşı bırakmaya davet eden bir çağrı yayınladı. Çağrıcıları temsilen, generallerin dördü Özgür Almanya Ulusal Komitesi'nin başkanı Erich Weinert ve Alman Subaylar Birliği başkanı General von Seydlitz ile bir toplantı talep etti. Toplantı gerçekleştirildi; askeri ve politik durumlar ile Hitler karşısında yürütülen özgürlük hareketi mücadelesinin acil görevleriyle ilgili tüm sorunlar üzerinde tam bir mutabakata varıldı.

Bununla birlikte, bu hareketin ana zayıflığı Ulusal Barış Hareketi gibi

yeraltı örgütlerinin üyeleriyle, Doğu Prusya Halk Meclislerine katılanlarla, Eisenach'ta barış için gösteri yapanlarla veya Hamburg ve Kiel'de iş bırakma eylemleriyle hayatını riske atmış olanlarla hareket etmenin yollarını ve imkânlarını bulmakta başarısız olmasıydı.

Yine de bu aşamada açıktı ki; Alman antifaşist savaşçıların kahramanlığına rağmen Nazizmin yenilgisi, Almanya içerisindeki demokratik güçler tarafından değil antifaşist koalisyon orduları tarafından dışarıdan yapılan askeri müdahaleler sonucu gerçekleştirilecekti. Bu nedenle, savaş suçlularının nihai cezası ve faşist kurumların kesin bir şekilde yok edilmesi Alman halkına bırakılamazdı; yalnızca Birleşmiş Milletler'in kontrolü altındaki işgal güçleri tarafından yürütülmek zorundaydı.

Alman gerici güçlerinin, askeri yenilginin ardından, sihirli bir değnek değmişçesine sahneden çekilmeleri pek olası değildi. 1918'den 1933'e kadar geçen süre zarfında ileride yararlanabilecekleri bir tecrübe edinmişlerdi ve kapitalist ülkelerin uluslararası çekişmelerini ve kapitalizmin sosyalizme olan düşmanlığını kendi çıkarları doğrultusunda ve güçlerini yeniden tesis etmek için kullanmaya bir kez daha kalkışacaklarına hiç şüphe yoktu. Bu koşullar altında, Alman savaş makinesinin imhasını nihayete erdirmek ve Neonazi grupların ve gizli paramiliter yapılanmaların oluşturulmasını önlemek Birleşmiş Milletler'in sorumluluğunda olacaktı.

Son Aşama

Müttefiklerin birlikleri ilerledikçe ve Almanya'yı kuşatmaya başladıkça, sağın ve sözde solun politikacılarının da savaş sonrası Almanya'sının kaderiyle ilgilenmeye başlamak zorunda kalmaları kaçınılmazdı. Bu unsurlar şimdiden, Moskova ve Tahran Konferanslarının kararlarının aksine, Nazi terörünün suç ortakları ve işbirlikçileri için hoşgörüyü ve ılımlılığı savunmaya başlamışlardı. *Labour Monthly* dergisinin Eylül 1944'teki sayısında Palme Dutt şunları söylüyordu:

> "Münih'çi[5] milletvekilleri, Mosley'nin arkadaşları ve Nürnberg meraklıları[6], Katolik entrikacılar ve Barış Sözü Birliği[7], *Economist* ve *Tribune* dergileri ve *New Statesman* yazarları, Bay Brailsford ve Bay Bernard Shaw ve Profesör Laski ve Profesör Joad, işte hepsi hükümetin ve Birleşmiş Milletler'in politikasını alenen kötülemek için el ele verdiler."

---

5 Çekoslovakya'nın bazı bölgelerinin Almanya tarafından ilhak edilmesinin yolunu açan Münih Anlaşması 1938 yılında, Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya dışındaki önemli Avrupa ülkeleri ile Almanya arasında imzalanmıştı. Diğer ülkeler açısından anlaşmanın amacı, Almanya ile savaşa girmekten kaçınmak, savaşı ötelemekti. İkinci Dünya Savaşı boyunca bu yaklaşımı benimseyen, Almanya ile savaşı sürdürmek yerine, bir tür barış adına bu ülkeye ödünler verilmesi gerektiğini savunan politikacılar "Münih'çi" olarak adlandırıldı. (editörün notu)

6 Sir Oswald Mosley, Britanyalı faşist lider. Başka Britanyalı faşistlerle birlikte 1935'te Nürnberg'deki Nazi mitingine katılmıştı. (editörün notu)

7 Peace Pledge Union: 1934'te kurulan, Almanya ile savaşılmaması gerektiğini savunan, faşist örgütlenmelerle bağlantısı olan kuruluş. (editörün notu)

Palme Dutt, aynı makalenin devamında, aynı hataları tekrarlamanın ve düşmanın, Müttefik Kuvvetleri zafer anında bölmesine izin vermenin tehlikelerine dikkat çekmek için tarihsel derslere başvuruyordu. Her zamanki ileri görüşlü analiziyle şunlara değinmişti:

> "Batılı güçler ve Sovyetler Birliği arasındaki bölünme, Batı gericiliğinin antisovyet, antibolşevik körlüğü ve çılgınlığı bundan önceki savaşın sonundaki anlaşmazlıkların halledilmesini baltaladı; Alman askeri gücünün dirilmesine izin verdi; Milletler Cemiyeti'ni ve kolektif güvenliği tahrip etti ve İkinci Dünya Savaşı'nı kaçınılmaz hale getirdi. Mevcut savaşın sonunda, bu bölünmenin tekrar canlandırılmasına izin verilmiş olursa, benzer bir sonuç ya da üçüncü bir dünya savaşına işaret eden daha da yıkıcı bir sonuç, en sonunda kaçınılmaz olacaktır."

Labour Monthly dergisinin 1944 Ekim sayısında Palme Dutt bu analize geri döndü ve son durumu aşağıdaki paragraflarda toparladı:

> "Müttefik ordularının Alman topraklarına girmesiyle birlikte Avrupa'da savaşın son aşaması başladı. Ancak bu son aşamanın, başlangıcının sonuyla eşdeğer olarak görülebileceği ve Avrupa'daki savaşın ve dünya genelindeki durumun bu nihai aşamasının askeri ve siyasal kritik sorunlarına aldırmaksızın, dikkatlerin tüm bunlardan azade bir şekilde yerel sahneye çevrilebileceği konusunda yapılan erken varsayımlarla hafife alınma tehlikesi bulunmaktadır. Böylesi siyasi manevra hezeyanları veya gerek sağ gerekse –sağdan aşağı kalmayacak şekilde– sol için seçim propagandası yapmak yalnızca sorumsuzluk olmakla kalmaz; özellikle eğer bu gibi eğilimler liberal-pasifist kuruntularla veya inkârla ya da Nazi güçlerinin nihai imhası, Almanya'nın askeri işgali, savaş suçlarının cezalandırılması, savaş tazminatlarının talep edilmesi ve yeni bir saldırının önlenmesi gibi can alıcı görevlerin reddedilmesi ile özdeşleştirilmeye başlanmış olursa, kendi yenilgisini yaratır... galibiyet anında zaferin elden kaçırılabildiği yüzlerce örnekte olduğu gibi...
> Nazi önderliğinin halihazırda uygulanmakta olan, Almanya içerisindeki tüm imkânları ve tüm kaynakları kullanarak mücadeleyi

sürdürme politikası, ölçüsüz ve gözü dönmüş bir seferberlik için alınan pratik tedbirlerle, bunun yanı sıra Almanya içerisinde kurulabilecek alternatif bir hükümetin her bir potansiyel nüvesinin sistematik bir şekilde ortadan kaldırılmasıyla doğrulanmış oldu. Son dönemde gerçekleşen bir dizi siyasi infaz bunu kanıtlar nitelikteydi: İlk olarak ordu içerisindeki sağ kesimin önderliğinin (Witzleben vb.) potansiyel muhalefeti, daha sonra da sivil taraftaki sağın ve merkezin (Gördeler, Leuschner, vb.) yargılanması ve infazı; sonrasında zaten tutuklu bulunan sol önderliğin (Alman komünizminin lideri Thälmann ve birlik yanlısı sosyal demokratları temsil eden Dr. Breitscheid) katledilmesi. Amaç açıkça; teslimiyeti hayata geçirecek bir alternatif hükümet oluşumunu önlemektir. Müttefik Devletleri bölme umudu taşıyan barış yoklayıcıları[8] da buna dahildir. Hesapları, böylelikle, kaos koşullarına sürüklenecek olsa dahi çatışmayı uzatmak, hatta orduların sahada yenilgiye uğratılmasından sonra mevcut savaşta herhangi bir zafer umudu kalmasa bile çözüme bağlanan her şeyi sabote etmek ve ittifak politikasındaki her çatlak veya zayıflıktan faydalanmak ve ileride yeniden dirilmenin yollarını bulmak üzerinedir."

1944 yılının sonuna gelindiğinde, Avrupa'nın özgürleştirilmesi yolunda epeyce mesafe kat edilmişti. Belçika ve Fransa çoktan Nazi egemenliğinden kurtulmuş ve Balkanlar neredeyse temizlenmişti. Müttefik kuvvetler Polonya, Çekoslovakya, Hollanda ve Norveç'in büyük bir bölümüne, farklı ölçülerde de olsa bağımsızlık getiriyordu; on bir Avrupa ülkesinde, komünistlerin katılımıyla, yeni demokratik hükümetler kurulmuştu. Bulgaristan'da 3000'den fazla savaş suçlusunun yargılanmasına başlanmıştı. BBC muhabiri olarak görev yaptığı Moskova'dan bu yargılamaları yorumlayan Paul Winterton, Bulgaristan'ın "savaş suçlularının, bu denli büyük bir çapta, baştan sona sorgulanmasını ele alan ilk ülke" olduğunu kaydediyordu.

8 Diplomasi dilinde, savaşan taraflardan birinin saldırganlığa son vermeye hazır olup olmadığını belirlemek.

Kırım Konferansı

4-11 Şubat 1945 tarihleri arasında yapılan ve üç büyük gücün katıldığı konferans, Sovyetler'in Yalta'da bulunan sağlık tesislerinde düzenlendi. Konferansa Churchill, Roosevelt ve Stalin, Dışişleri bakanları Eden, Stettinius ve Molotov ile üç ülkenin genelkurmayından temsilciler katıldılar.

Antifaşist koalisyonda yer alan üç büyük gücün karşı karşıya olduğu başlıca görevler; ortak düşmanın tamamen yenilgiye uğratılması ve kalıcı bir barışın temellerinin kurulmasıydı. İkincisi uyarınca; Almanya'nın teslim olmasının ardından kontrolünün sağlanması, Avrupa'nın kurtarılmış ülkelerine yönelik bir politika oluşturulması ve bir barış gücü örgütünün kurulması konusunda anlaşmaya varılması gerekmekteydi. Konferansın sonunda üç büyük güç şu açıklamayı yayımlamak üzere mutabakata vardılar:

> "Alman militarizmini ve Nazizmi ortadan kaldırmak ve Almanya'nın bir daha asla dünya barışını bozmamasını temin etmek konusunda kararlıyız. Alman silahlı kuvvetlerinin tamamını silahsızlandırmaya ve dağıtmaya; defalarca Alman militarizminin yeniden dirilmesinin bir yolunu bulmuş olan Alman Genelkurmayı'nı dağıtmaya; tüm Alman askeri malzemesini nakletmeye veya imha etmeye; askeri üretim için kullanılabilecek tüm Alman sanayisini kontrol veya tasfiye etmeye; tüm savaş suçlularını adalete teslim etmeye ve hızlıca cezalandırmaya ve Almanlar tarafından yapılan tahribatın aynî olarak eksiksiz biçimde karşılanmasının sağlanmasına; Nazi partisini, Nazi hukukunu, örgüt ve kurumlarını yok etmeye; Nazi nüfuzunun ve militarist hakimiyetin Alman halkının

kültürel ve ekonomik yaşamından ve devlet dairelerinden uzaklaştırılmasına; dünyanın gelecekteki barış ve güvenliği için gerekli olabilecek tüm diğer tedbirleri uyum içinde almaya kararlıyız."

Yukarıdakilerin bir bölümünü oluşturduğu Kırım Konferansı belgelerinin tamamı, 1 Mart 1945'te Avam Kamarası'nda, salt çoğunluk olan 413 oyla onaylandı.

Tanınmış bazı kişiler, bir sempozyumda yaptıkları konuşmalardan yapılan aşağıdaki alıntıların yeterince doğruladığı üzere, Kırım Konferansı kararlarını ve üç büyük gücün birliğinin süreklileşmesini desteklemeye kendilerini adamışlardı. Bu konuşmalar *Labour Monthly* dergisinin Nisan 1945 sayısında yayımlandı:

Hinchingbrooke Vikontu, Milletvekili: "Yalta'da alınan kararlar şimdiye kadar duyduğum diğer tüm uluslararası konferans kararlarının ötesine geçti."
Hamilton Kerr, Milletvekili: "Yalta anlaşması, bitkin ve aklı karışmış bir dünyaya en kesin umudu sunuyor. Eğer Britanya Uluslar Topluluğu, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği, Kırım Konferansı ruhuyla, birlikte çalışmaya devam ederlerse sükunet yalnızca Avrupa'ya değil, Ortadoğu ve hatta Uzakdoğu'ya geri gelecektir; zira anlaşma gezegenin en uzak noktasına güvence veren bir mesaj iletmektedir."
Quintin Hogg, Milletvekili: "Üç büyük güç arasındaki mevcut ortaklığın dağılmasına müsaade edilirse başka bir savaşın çıkması kaçınılmazdır... Almanya ya da Japonya'nın büyük bir güç olarak yeniden ortaya çıkmasına müsaade edilirse başka bir savaşın çıkması kaçınılmazdır."
Monmouth Piskoposu: "Müttefik Devletler'de yapılan Rus karşıtı propagandaya kesin olarak son verilmesi gerekir. Bu durum büyük ölçüde cehalet ve önyargıya dayanmaktadır ve son derece tehlikelidir. Yarı gerçeklerin ve düşmanlığın yerine gerçekleri ve güveni koyalım... Kırım Konferansı karanlık bir dünyadaki parlak bir ışıktır. Biz ışığı takip edelim; barışa giden yolda uluslara o rehberlik edecektir."
Castlereagh Vikontu, Milletvekili: "Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Rusya'ya sırt çevrilmesi uluslararası işbirliğine en büyük

engeldi ve bu savaşın dolaylı sebebiydi. Avam Kamarası yaptığı son oylamayla yalnızca Yalta kararlarını uygun bulmakla kalmadı, Mareşal Stalin'in iyi niyetine de güvenoyu verdi. Üç Büyükler'in birliği sürdürüldüğü sürece demokrasinin nabzı düzgün atar."

Dr. Haden Guest, Milletvekili: "Kırım Konferansı'nda üzerinde anlaşılan kararlar, dünyanın siyasal gelişiminde yeni bir safhanın başlangıcını işaret ediyor. Kararlar, Alman militarizmi ve nazizmin yenilgiye uğratılması ihtiyacının zorunluluğu üzerine temellendirilmiştir."

Yarbay Sir George Schuster, Milletvekili: "Rusya, Birleşik Devletler ve Britanya Uluslar Topluluğu birlikte çalışamadıkları takdirde insanlık tarihinin sonraki bölümünde barışçıl bir ilerleme şansının bulunmuyor olması, diğer her şeyi gölgede bırakarak öne çıkan bir gerçekliktir."

Berlin Savaşı

Nazi liderlerinin kesin yenilgi karşısındaki stratejisi; ne pahasına olursa olsun doğuda geri adım atmamak, Sovyet saldırılarını kontrol altına almak ve kayıtsız şartsız teslimiyetten kaçınma umuduyla ABD ve Britanya ile ayrı bir anlaşma yapmaktı.

Labour Monthly dergisinin Mayıs 1945 sayısında Palme Dutt, "Almanya bazen bir savaşı kaybedebilir; ama asla barışı kaybetmez" düşüncesiyle kendilerini teselli eden Alman sanayicilerin politik hamlelerini biraz detaylandırarak anlattığı yazısında şunlara değiniyordu:

> "Her defasında geri çevrilmesine rağmen Alman gericiliği hâlâ açıkça Batı'ya yaltaklanıyor ve dost bulmayı ümit ediyor. Nazi liderlerinden umutları kalmadığı apaçık ortada. Ne var ki nazizmin büyük tekelcileri, sanayicileri ve Prusyalı aristokrat efendileri, gerçek destekçileri, yaratıcıları ve mutemetleri şimdi bizzat ortaya çıkıyor ve Batılı Müttefik Devletlerin dikkatini çekmeye çalışıyorlar. Oturan tavşanlar misali Anglo-Amerikan orduların gelip onları keşfetmesini bekliyorlar. Önce Reichsbank'ın altınlarının yağmalandığı açığa çıktı. Reichsbank'ın önde gelen bir yöneticisi, Amerikalılar bulabilsin diye madeni havaya uçurmadıklarını açıkladı; böylece altınlar, gelecekteki Reichsmark'ın temeline esas teşkil edebilecekti. Sonrasında, 160 milyon marklık Krupp şirketinin başkanı ve tek sahibi Alfred Krupp, tek insani düşüncesinin sevgili çalışanlarının (ve yaklaşık 50.000 kölenin) istihdamını sürdürmek olduğunu açıklamak üzere, Müttefik Devletlerin ordularının yolunda pirüpak kıyafetleriyle belirdi. Ardından kimya kartelinin başkanı von Schnitzler ortaya çıkıverdi ve haykır-

dı: "Baylar, sizinle tekrar çalışmak bir zevktir." Samimi dostları olarak tarif ettiği, "Dupontları" ve tamamı büyük sanayi şirketlerinin başkanlarından oluşan Britanya ve Birleşik Devletler'deki birtakım kişileri ziyaret etmek için sabırsızlandığını açıkladı (Bu büyüleyici sahneyi haber yapan 13 Nisan tarihli *The Daily Telegraph* elbette Britanyalı "samimi dostların" isimlerini yayınlamasa da bilinçli okuyucu boşlukları doldurabilir). Son olarak elebaşının kendisi ortaya çıktı; otuz yıllık Alman entrikalarının baş kışkırtıcısı ve nazizmin iktidara gelmesinde belirleyici bir rol oynayan yaşlı von Papen. Yüksek mevkisi ve seçkin sicili nedeniyle olabildiğince diplomatik bir nezaketle karşılandığı aşikar ve hükümet onu bir savaş suçlusu olarak görmek için herhangi bir sebep olup olmadığını saptayamadığını ileri sürüyor..."

Palme Dutt, daha sonra Birleşik Devletler Dışişleri bakan yardımcısı J.C Holmes'un bir televizyon yayınında açıkladıklarından alıntı yaparak devam etti:

"Ağustos 1943'te von Papen yakın bir arkadaşına Almanya'nın artık savaşı kazanabilme umudunun kalmadığını ve bu yüzden mümkün olan her hamlenin Alman sanayisinin ve askeri gücünün geleceğini korumak üzere yapılması gerektiğini söyledi. Kasım 1943'te Alman şirketi I. G. Farbenindustrie'nin (kimya karteli) bir temsilcisi, savaş öncesi belli firmalar arasında yapılan kartel anlaşmalarının büyük olasılıkla yenilenecek olması sebebiyle, Almanya savaşı kazansa da kazanmasa da firmanın malum piyasadaki yerinin zedelenmeyeceği konusunda bazı işadamlarına güvence verdi."

Palme Dutt konu ile ilgili şu yorumu yapıyordu:

"Suçlarla dolu Nazi rejiminin tüm kodamanları... İsviçre ya da Güney Amerika'ya geçiş yapmak için sıradan sahte bir sakal ve düzmece bir pasaporttan daha ustaca bir yöntem keşfettiklerini sanıyorlar belli ki."

28 Mart 1945'te General Eisenhower Mareşal Stalin'e, bir kumandan-

dan diğerine ithafen, Elbe'ye ulaşılmasının ardından asıl taarruzunu, Alman güçlerini ikiye bölecek olan Erfurt-Leipzig-Dresden ekseni boyunca gerçekleştireceğini ilan eden bir telgraf çekti. Churchill konu hakkında bilgilendirildiğinde Eisenhower'a telgraf çekerek (31 Mart) şu soruyu soruyordu:

> "Neden Elbe'yi geçip mümkün olduğu kadar doğuya ilerlemiyoruz?"

Bu durumun Kırım Konferansı'nda üzerinde mutabık kalınanlara aykırı olması Churcill'i endişelendirmiş gibi görünmüyordu. 1 Nisan'da Roosevelt'e yazdığı mektupta şu ifadeler yer alıyordu:

> "Rusya orduları hiç şüphesiz tüm Avusturya'yı işgal edip Viyana'ya girecekler. Eğer Berlin'i de alırlarsa, ortak zaferimize ezici katkıyı sunmuş oldukları izlenimi zihinlerinde gereğinden çok iz bırakacaktır ve bu durum onların ileride mezarları ve aşılması zor güçlükleri çoğaltacak bir ruh haline girmelerine öncülük edebilir. Bu yüzden, siyasal bir bakış açısıyla, mümkün olduğu kadar Almanya'nın doğusuna ilerlememiz ve Berlin'i pençemize düşürüp kesinlikle almamız gerektiği kanısındayım."

Roosevelt'in sağlığı o dönem öyle kötüleşmişti ki bu meseleyle General Marshall ilgilenmek zorunda kaldı. Bu arada, Eisenhower, Churchill'in telgrafını "Sizin önerileriniz ve benim planım arasındaki tek fark zamanlamadır" ve "eğer cephe boyunca herhangi bir anda ani bir başarısızlık ortaya çıkarsa ileri atılacağız ve Lübeck ve Berlin önemli hedeflerimiz arasında olacak" diye cevaplayarak onu temin etmişti.

12 Nisan 1945'te, Başkan Roosevelt aniden rahatsızlandı ve kendine gelemeden öldü. Bu, ortak dava için üzücü bir kayıptı. Birleşmiş Milletler ittifakının inşasındaki ve Tahran ve Yalta'da alınan kararlardaki payı dünya tarihindeki yerini sağlamlaştırıyordu. Yerine geçen Harry S. Truman, acilen, "Amerika asla kısmi bir zaferin bir tarafı olmayacak" ve "onları dünyanın öbür ucuna kadar kovalamamız gerekse bile savaş suçlularını cezalandırma konusundaki kararlılığımızı hiçbir şey sarsamayacak" açık-

lamalarını yaptı; ancak bunu takip eden süreçte yaptıkları, güzel sözleriyle pek de örtüşmedi.

19 Nisan'da Hitler, doğu cephesindeki askerlerine, Berlin'in bir Alman şehri olarak kalacağının güvencesini vererek teslim olmama çağrısı yaptı. Geri çekilme emri veren herkesin derhal vurulmasını talep ederek askerlerin fanatikliği ve mücadele ruhuna seslendi. Çok geçmeden, 22 Nisan'da, tüm birliklerini Batı Cephesi'nden çekerek Berlin savaşının içine sürdü.

Çaresizce alınan bütün önlemlere karşın Sovyet birliklerinin şehrin etrafındaki çemberi yarmasını önleyemedi. 25 Nisan'da ise kuşatma başarıya ulaştı. Kuşatma süresince, Almanya Komünist Partisi liderliğindeki iç direniş güçleri, bu anlamsız katliamın sona ermesi için çağrı yaptı; ancak kahramanlıklarına rağmen savaşı durduracak kadar güçlü değillerdi.

Bununla birlikte, birkaç gün sonra, geriye kalan askeri gücü Kızıl Ordu'nun çekiç darbeleri altında yalpalayan Hitler sonunda yenilgiyi kabul etmek zorunda kaldı. 29 Nisan'da Amiral Dönitz'i halefi olarak atadı ve 30 Nisan'da intihar etti. Berlin garnizonu, harap olmuş şehri, direnişin tamamen sona erdiği 2 Mayıs tarihine kadar savunmaya devam etti. 7 Mayıs'ta Sovyet birlikleri Elbe'de ABD güçleriyle buluştu.

Kendi güney grubunun Amerikalılarla ayrı bir teslimiyet anlaşması yapmasını müzakere edebilme umuduyla, Dönitz, Amiral Friedeburg'u Eisenhower'a gönderdi. Ancak ABD Komutanlığı bu manevranın bir parçası olmayacaktı. 8 Mayıs'ta Dönitz, General Jodl'ı Eisenhower ile görüşmesi için göndererek tekrar şansını denedi. Bu kez, Rheims'ta bir teslimiyet belgesi imzalandı.

Jodl'ın kayıtsız şartsız bir teslimiyet belgesi imzalamış olduğu bilgisini alan Stalin, Kızıl Ordu'nun savaşın esas yükünü çekmiş olmasından dolayı, Jodl tarafından imzalanan belgenin bir ön protokol niteliği taşıması gerektiği ve kayıtsız şartsız teslimiyet belgesinin Alman Yüksek Komutanlığı, Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanlığı ve Kızıl Ordu Yüksek Komutanlığı temsilcileri tarafından Berlin'de imzalanması gerektiği konusunda itirazda bulundu. Söz konusu belge 8 Mayıs 1945 tarihinde, gece yarısı imzalandı.

Almanya'nın İşgali

1944 yılında, Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi, Alman demokratlarının savaşın son safhalarında ve hemen ardından savaş sonrası dönemdeki faaliyetlerinin ana hatlarını ortaya koyan bir dizi belge kaleme almıştı. Bu belgelerden biri olan *Savaşan Demokratlar Bloğu Eylem Planı*, Almanya'nın savaş sonrası kalkınmasında önemli bir rol oynayacaktı. Bu belgeyle, nazizmin son kalıntılarının kökünü kazıyabilecek ve Müttefik işgalinin koşulları altında yeni bir demokratik Almanya yaratabilecek kitlesel bir halk hareketinin oluşturulmasına çağrı yapılmıştı.

Şubat 1945'te savaşın sonlanacağı sezgisiyle Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Bürosu (o dönemde halen sürgündeydi), Sovyet ordusu tarafından işgal edilen bölgelerdeki antifaşistler için yönerge hazırlamak üzere Walter Ulbricht'in başkanlığında bir komisyon kurmuştu. Savaş halinin sona ermesinden kısa bir süre önce, 28 Nisan'da, Berlin'in tamamının idari ve siyasal gücünü elinde bulunduracak olan General Berzarin tüm komünal işletmelerin ve diğer tüm yaşamsal kurumların tekrar faaliyet göstermeye başlaması gerektiği hususunda bir emir çıkarmıştı. İki gün sonra, Hitler'in intihar ettiği gün, Walter Ulbricht'in de içinde bulunduğu Alman partililerden oluşan geniş bir grup yurtlarına geri dönmüştü.

19 Ocak 1945'te Sovyet birlikleri henüz Vistül ve Oder'de savaşmaktayken, Stalin, Alman halkının sert bir muameleye maruz kalmayacağına dair talimat çıkarmıştı. Sovyet Ordusu Almanya'ya onu fetheden olarak değil, onun kurtarıcısı olarak girecekti. Sovyetler Birliği'ndeki herkes savaşta

bir yakınını kaybetmiş olmasına rağmen, insanlık, Almanya halkıyla onların faşist kural koyucuları arasında bir ayrım olmasını gerektiriyordu. Sovyet hükümeti Alman halkının acılarına kayıtsız kalamazdı ve halkın normal hayatına dönmesi için ve özellikle gıda kıtlığının Almanya'nın herhangi bir bölgesinden çok daha şiddetli bir şekilde hissedildiği Berlin'de halka gıda temin etmek için gücünün yettiği her şeyi yaptı.

Aylık 20.000 ton un ve 2700 ton tahıla ve bunun yanı sıra et, şeker, yağ ve tuz gibi diğer ürünlere ihtiyacı olan hemen hemen üç milyon Berlinlinin geçimini üstlenmek, azımsanacak bir görev değildi. Sorunu hızlıca çözmek için Bakanlar Konseyi başkan yardımcısı (Anastas Mikoyan) ve Sovyet Ordusu Lojistik Daire başkanı (General A. V. Hrulev), Devlet Savunma Komitesi'nin talimatıyla 9 Mayıs'ta Berlin'e ulaştı. Sonuç olarak, yaptığı işlere bağlı olarak (ağır iş yapanlar daha çok alıyordu) Berlinlilere taze, günlük erzak temin edildi. Ayrıca, 13 yaşın altındaki tüm çocuklara günlük 200 gram süt verildi.

17 Mayıs 1945'te, tarafsız biri olan Dr. Arthur Werner'in belediye başkanı olması ile birlikte Berlin'de yeni bir demokratik yönetim kuruldu. 20 Mayıs'ta yapılan ilk toplantıda; yeni kurulan yönetimde, okullarda ve diğer kurumlarda bulunan Nazi unsurlarını ortadan kaldırmak ve antifaşist bir kolluk kuvveti oluşturmak için; aktif Naziler tarafından çalıştırılmış olan tüm kurumların başına antifaşist mütevellilerin getirilmesi kararı alındı. İşçi sendikaları ve fabrika konseyleri, Thyssen ve Daimler-Benz tesisleri gibi yerlerde faşist unsurları temizlemeye başladılar. Ay sonuna kadar 73 faşist ekonomik örgüt tasfiye edilmişti.

5 Haziran 1945'te, dört işgalci güç tarafından (Britanya, ABD, SSCB, Fransa) üç önemli belge yayımlandı. Bu belgelerden ilki; dört işgalci gücün hükümetlerinin Almanya üzerindeki mutlak otoritesini ilan ediyordu; ikincisi, "Almanya'daki en yüksek otoriteyi" her biri kendi işgal bölgesinde olmak üzere ve ayrıca Almanya'yı bir bütün olarak ilgilendiren konularda ortak olacak şekilde Britanya, Birleşik Devletler, Sovyetler ve Fransa başkomutanlarına veriyordu; ve üçüncüsü, bu güçlere verilmiş olan İşgal Bölgelerini tanımlıyordu. Üçüncü belgede ayrıca "Büyük Berlin bölgesinin dört büyük gücün her biri tarafından işgal edileceği" ve

"kendi başkomutanlıkları tarafından atanmış dört komutandan oluşan bir Müttefik Devletler Arası Yönetim Otoritesi kurularak, bölgenin idaresinin sağlanacağı" belirtiliyordu. Yalnızca dört bölge olacağından, Berlin açıkça Sovyet Bölgesi'nde kalıyordu ve SSCB'nin "yüksek otoritesi" altında, bu bölgenin ayrılmaz bir parçasıydı. Bu açıklamaya uygun olarak, Berlin'in başından sonuna kadar uzanan demiryolları ve bütün su yolları ağı Sovyet Komutanlığı'nın kontrolüne geçti. Batılı güçler yalnızca işgale katılma ve Müttefik Kontrol Konseyi aracılığıyla Berlin'in müşterek yönetiminde işbirliği yapma hakkına sahipti. Yalnızca oybirliğiyle alınan kararları yürütebilen Müttefik Kontrol Konseyi'nin, 11 Haziran'daki ilk toplantısında, o tarihe kadar Sovyet Kent Komutanlığı tarafından alınan tüm tedbirleri onaylaması dikkate değerdir.

Almanya'daki Sovyet Askeri Yönetimi 9 Haziran 1945'te, Sovyet İşgal Bölgesi'nde en yüksek otorite haline geldi. Ertesi gün, Mareşal Jukov Almanya'da nazizmin kökünü kurutmak ve demokratik temelleri ve insan haklarını güçlendirmek için çalışacak olan tüm antifaşist partilerin kurulmasını onayan bir talimat geçti. Aynı talimatla Jukov, Sovyet Bölgesi'nde bulunan emekçilere "emekçi halkın çıkarlarını ve haklarını koruyan bağımsız işçi sendikalarında ve örgütlerinde birleşme hakkı" verdi.

Bununla beraber, Britanya ve Amerika'ya ait İşgal Bölgeleri'nde otoriteler, Alman halkını ilgilendiren tüm siyasi faaliyetleri çoktan yasaklamışlardı. Amerikalıların bu konudaki tutumu tam bir ay önce, 10 Mayıs'ta, Başkan Truman tarafından Birleşik Devletler İşgal Kuvvetleri Başkomutanlığı'na yazılan yönergede açıklığa kavuşturulmuştu:

> "Almanya, özgürleştirilmek için değil, yenilgiye uğramış bir ülke olduğu için işgal edilecektir."

11 Haziran'da Almanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Bürosu, Sovyet Askeri Komutanlığı'nın da desteğine güvenerek, kasabalarda ve köylerde yaşayan emekçilere; Nazi liderlerine ve savaş suçlularına ait olan mülklerin kamulaştırılacağı; taşınmaz mallar üzerindeki hakların feshedileceği ve arazinin yoksul köylü ve çiftçilere dağıtılacağı; ana kamu hizmetlerinin (ulaşım, gaz, su, enerji vb.) özyönetim organlarına

devredileceği; ve Almanya tarafından diğer ülkelerde sebep olunan ve karşılanması gereken savaş hasarının tanınacağı konusunda bir bildirge yayınladı.

Ülkedeki tüm demokrat güçleri bu meseleler etrafında siyasal faaliyetin içine çeken Almanya Komünist Partisi, kendilerinin yanı sıra Sosyal Demokrat Parti, Hıristiyan Demokrat Parti ve Liberal Demokrat Parti'nin de içinde bulunduğu bir birleşik Halk Cephesi yaratabildi. Temmuz ortalarında faaliyetleri koordine etmek amacıyla her partiden beş kişinin bulunduğu bir birleşik komitenin kurulmasıyla tüm bu kazanımlar elde edilebilmişti.

Potsdam Konferansı

Üç büyük gücün katılımıyla gerçekleşen, genellikle resmi belgelerde "Berlin Konferansı" olarak anılan Potsdam Konferansı, 17 Temmuz 1945 tarihinde, bir önceki Mart ayına kadar Hohenzollern hanedanının eski Veliaht Prensi Wilhelm'in ikamet ettiği Cecilienhof'ta başladı. Sovyetler Birliği Y. V. Stalin ve V. M. Molotov tarafından, Birleşik Devletler Harry S. Truman (yeni başkanı) ve James F. Byrnes tarafından ve Büyük Britanya Winston Churchill ve Anthony Eden tarafından temsil edildi.

Britanya'daki genel seçim sonuçlarının ilan edilecek olması sebebiyle konferansa iki gün ara verildiği 25 Temmuz tarihine kadar dokuz toplantı yapılmıştı. 28 Temmuz'da konferansa, kaldığı yerden devam edildiğinde Winston Churchill'in yerini Clement Attlee almış, Anthony Eden yerini Ernest Bevin'e bırakmıştı. Konferans, nihai anlaşmanın Truman, Attlee ve Stalin tarafından imzalandığı 2 Ağustos tarihine kadar sürdü.

Potsdam Konferansı süresince Truman, savaş sonrası Almanya'sının üç parçaya bölünmesini önerdi: Berlin'in başkent olduğu bir Kuzey Alman Devleti, Essen'in başkent olduğu bir Batı Alman Devleti ve (Avusturya ve Macaristan'ı kapsayacak şekilde) Viyana'nın başkent olduğu bir Güney Alman Devleti. Bu öneri, Kasım 1943'te Tahran Konferansı'nda Roosevelt tarafından ve Eylül 1944'te Quebec Konferansı'nda Morganthau (ABD Maliye bakanı) tarafından öne sürülen benzer tekliflerin bir varyasyonuydu. Tek fark, önceki planların Avusturya ve Macaristan'ı içerecek kadar ileri gitmemesiydi; zira (Ekim 1943'te) Moskova'da,

Avusturya ve Macaristan'ın bağımsızlıklarının iade edilmesi gerektiği üzerinde mutabık kalınmıştı.

Batılı büyük güçlerin Almanya'nın bölünmesi için istekli olması, demokratik bir alternatifi kabullenmek konusunda gönülsüz olmalarından ileri geliyordu. Ancak sonuç olarak, o dönemde hem Britanya hem de ABD'deki demokratik bakış açısının ağır basması sebebiyle, Almanya'nın bölünmesi üzerine yapılan tüm planlar Nazilerden arınma, sivilleşme ve demokratikleşme lehine reddedildi. Almanya'nın varlığını koruması gerektiği ve işgal dönemi süresince "münferit bir ekonomik birim olması" üzerinde mutabakata varıldı.

"Üçlü Berlin Konferansı Raporu"nun (genellikle "Potsdam Anlaşması" olarak geçer) tamamını buraya taşımak, uzunluğundan dolayı pek mümkün değil. Bununla beraber, tarihin bu dönemini çalışan öğrenciler ADC'den basılı kopyalarını temin etmeye çalışmalılar. Bu önemli belgenin içeriğinin eksiksiz kavranması, savaş sonrası gelişmelerin yalnızca Almanya'da değil Avrupa'nın tamamında düzgün anlaşılması için zorunludur. Bu belgenin girişinin önemli bir bölümüne aşağıda değinilmiştir:

> "Bu anlaşmanın amacı Almanya hakkındaki Kırım deklarasyonunu uygulamaktır. Alman militarizminin ve nazizmin kökü kurutulacak ve Almanya'nın, şu an ve gelecekte, komşularını ve dünya barışını bir daha asla tehdit etmemesini güvence altına almak için gerekli diğer tedbirleri Müttefik Devletler birlikte alacak. Müttefik Devletlerin niyeti Alman halkını yok etmek ya da köleleştirmek değildir. Müttefik Devletlerin niyeti, Alman halkının yaşamını barışçıl ve demokratik bir zeminde yeniden inşa etmesine fırsat verilmesidir. Eğer çabaları istikrarlı bir şekilde bu hedefe doğru yönlendirilirse, zamanla dünyanın özgür ve barışçıl halklarının arasında yerlerini almaları mümkündür."

"Siyasal İlkeler" bölümünde aşağıdakilere ulaşıyoruz:

> "Tüm silahlar, mühimmat ve savaş donanımı ve bunların üretiminin yapıldığı tüm tesisler Müttefik devletlerin tasarrufunda olacak veya yok edilecektir. Tüm savaş uçaklarının ve silahların,

> mühimmat ve donanımın üretimi ve bakımı önlenecektir... Hitler rejimine temel oluşturan ya da ırk, mezhep veya siyasal görüş ayrımı gözetilerek oluşturulan Nazi hukuku tamamen feshedilecektir. Nazi Partisi'nin, faaliyetlerinde sıradan bir katılımcıdan çok daha fazlası olan üyelerinin tamamının kamusal ve yarı kamusal görevlerine son verilecektir. Adli sistem, demokrasinin ilkelerine, yasaların adaletine ve tüm yurttaşların haklarının eşitliğine uygun olarak yeniden düzenlenecektir... Askeri güvenliğin sürdürülmesi gereksinimine bağlı kalınması koşuluyla ifade özgürlüğü, basın ve din özgürlüğüne izin verilecektir... Bağımsız işçi sendikalarının kurulmasına izin verilecektir."

"Ekonomik İlkeler"le ilgili, aşağıda yer verilen alıntılar büyük önem taşımaktadır:

> "Almanya'nın savaşma potansiyelini yok etmek için silahların, mühimmatın ve savaş donanımının, bunun yanı sıra tüm uçak tiplerinin ve deniz araçlarının üretimi yasaklanacak ve önlenecektir. Mümkün olan en kısa zamanda, ekonomik gücün mevcut durumda özellikle karteller, tröstler ve diğer tekelci yapılar şeklinde aşırı derecede yoğunlaşmış olması durumunun ortadan kaldırılması amacıyla Alman ekonomisi ademi merkezileştirilecektir. Alman ekonomisinin örgütlenmesinde öncelikli önem, tarımın ve barışçıl yerli sanayinin kalkınmasına verilecektir."

Yukarıda değinilenlere ek olarak, Potsdam Anlaşması'nda; savaş tazminatı, Königsberg şehrinin Sovyetler Birliği'ne bağlanması, savaş suçluları, Avusturya'nın bağımsızlığı, Polonya'nın batı sınırı, Romanya, Bulgaristan ve Macaristan'ın geleceği, Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan'daki Alman topluluklarının taşınması, barış antlaşmalarının sonuçları ve Birleşik Milletler Örgütü'nün kabulü de ayrıca ele alındı.

Potsdam Anlaşması, savaşın sonsuza dek akıllardan sürgün edildiği, yeni, demokratik bir Avrupa'nın temel taşı olarak demokratik çevrelerden alkış topladı; ancak tekelci çıkarların gerici bekçileri anlaşmayı öfke uğultularıyla karşıladı. 5 Ağustos'ta *Observer* gazetesi Sovyet demokrasisinin "faşizmden farksız" olduğunu ilan ederken *Sunday Express* "Pots-

dam Anlaşması'nın beğenilmediğini" duyurdu. *New York Herald Tribune* gazetesi anlaşmayı açıkça "korkunç" olarak nitelendirirken, *Times* ihtiyatlı davranarak "Potsdam planının beklentileri tam karşılamadığını" iddia etti.

11 Ağustos tarihinde, sanayiciler için bir özet sunmak ise *Economist*'e bırakılmıştı:

> "Potsdam Anlaşması on yıl sürmeyecek ve anlaşma bozulduğunda elde uygarlık ve atom bombası arasında gidip gelen bıçak sırtı bir endüstriyel anarşiden başka bir şey kalmayacaktır... Rus bölgesinde meydana gelenleri değiştiremeyebiliriz; ancak en azından bu anlaşmanın sorumluluğundan feragat edebiliriz. Ayrıca, Almanya'nın geri kalanına, siyasal ve ekonomik birliğinin bilincinde olan Batı Avrupa içerisinde zamanı gelince özgürlük, eşitlik ve refah elde edebilecekleri umudunu aşılayarak, Batı'da inandığımız gibi hareket edebiliriz."

Labour Monthly dergisinin Eylül 1945 sayısında, Palme Dutt, ateşkesi izleyen ilk aşamada "Britanya, Amerika ve Rusya bölgeleri arasında yaşanan fikir ayrılığından dolayı" tehlikeli bir durumun çoktan ortaya çıkmış olduğu konusunda uyarıda bulunuyor ve sözlerine şöyle devam ediyordu:

> "Sovyet bölgesinde demokratik siyasal partiler ve işçi sınıfı örgütleri tanınırken Nazilerle sert bir şekilde hesaplaşıldı. Britanya ve Amerika bölgelerinde Nazi memurlarının yetkileri korunurken İngiliz ve Amerikan tekelciler ve Alman ortakları arasındaki ekonomik ilişkilere, kaldığı yerden devam edildi ve demokratik antifaşist söylemler ya da işçi sınıfı örgütleri 'politik' oldukları gerekçesiyle bastırıldı."

22 Aralık'ta, Birleşik Devletler Senatosu Askeri İşler Komitesi Başkanı Senatör H. Kilgore şunları belirtiyordu:

"Almanya'daki askeri hükümetimizde etkili olacak bir ABD politikası ile dünya barışının tehlikeye atılması, intihara eşdeğer olur."

Labour Monthly dergisinin Kasım 1945 sayısında Almanya üzerine

yazdığı bir makalede Peter Field, Sovyet İşgal Bölgesi'nde "Prusyalı aristokrat sınıfın tamamı"nın mallarına el konulmuş olduğuna, etki alanlarından yoksun bırakıldıklarına ve artık mücadele edilecek "tröst patronu ve tekelci"nin kalmadığına; ancak İngiliz, Fransız ve Amerikan bölgelerinde "büyük toprak sahiplerinin ve tröst patronları"nın Almanya'daki rolünün açıkça kavranmamış olduğuna dikkat çekti. "Dünyanın güvenliğinin yanı sıra Almanya'nın geleceği, bunların mevcut konumlarından azledilmesini acil bir ihtiyaç haline getirmektedir" uyarısında bulundu.

25 Şubat 1946'da Russel A. Nixon (Almanya'daki Birleşik Devletler Hükümeti'nin Kartelleşme ile Mücadele daire başkanı) Askeri İşler Komitesi'nden önce davranarak şunları belirtti:

> "Almanya'daki Birleşik Devletler bölgesinin bir ucundan diğerine, askeri hükümet hiyerarşisinin her kademesindeki sorumlu subaylar tarafından, Bolşevizm ve Rusya'ya karşı bir siper oluşturmak gerektiği düşüncesiyle, Nazi etkisini yok etme konusunda direnç gösteriliyor."

Nixon, kartelleşme ile mücadelenin de aynı nedenden dolayı dirençle karşılaştığından yakındı. Hesse, Bavyera ve Württemberg'teki komutanların, "Bolşevizm ile mücadelede dost" oldukları gerekçesiyle, nasıl da Alman tröst başkanlarının tarafını tuttuklarını ABD senatörlerine anlattı.

Dışişleri bakanlarının katıldığı Londra Konferansı'nın (Almanya ile yapılan barış antlaşmasının geleceği üzerine karar almak için çağrıda bulunulmuştu) çökmesinin ardından 15 Aralık 1947'de Almanya'daki Birleşik Devletler işgal birliklerinin başkomutanı General Clay, saklandığı yerden çıkmaya karar verdi. Mart 1948'de dönemin Kartelleşme ile Mücadele dairesi başkanı Bronson'ı çağırttı ve açık açık "tekelleri çözmek ve tröstleri dağıtmak için alınan tüm tedbirleri acilen durdurması" yönünde talimat verdi. Potsdam Anlaşması'nın böylesi aleni bir şekilde ihlal edilmesine karşı ortaklaşa bir protesto imzalayan bu dairenin geriye kalan 19 subayı (150 kişiden geriye kalan sayı buydu) kovuldu. 14 Mayıs 1948'de, *New York Times* "Amerika'nın, Almanya'da kartelleşmeye karşı mücadele politikasındaki bu köklü değişikliği" doğruladı.

Almanya'nın Bölünmesi

5 Ekim 1945'te, daha sonra Batı Almanya Şansölyesi olacak olan dönemin Köln Belediye Başkanı Konrad Adenauer'a, bir *News Chronicle* ve *Associated Press* temsilcisi (Barbara Page) tarafından, Fransa ve Belçika'nın önerdiği bir Ren-Ruhr devleti konusunda ne düşündüğü soruldu. Adenauer, Almanya'daki Rus işgal bölgelerinin geri kalanından bir Ren-Ruhr devleti ayrıştırmanın yanlış olacağı ve Almanya'nın Rus işgal bölgeleri dışındaki bölgelerinin tamamının ekonomisinin, Fransa ve Belçika ekonomileriyle bağlantılandırılması gerektiği ve böylece ortak ekonomik çıkarların doğacağı yönünde görüş bildirdi.

O sıralarda, dört büyük gücün denetimindeki yönetim epeyce iyi çalışıyordu ve çoğu Alman, ne pahasına olursa olsun, Almanya'nın birliğinin korunmak zorunda olduğuna inanıyordu. Bununla birlikte, Adenauer, Sovyet işgal gücü Almanya'yı bütünüyle etkileyecek bir konumda olduğu sürece, dört büyük gücün yönetimi çatısı altında Alman emperyalizminin yeniden tesis edilemeyeceğinin farkına varmıştı. Böyle bir durumda, Sovyet işgali altındaki bölgelerde yürütülen reformlar Almanya'nın Batılı emperyalistler tarafından tasavvur edilmiş geleceği için gayet ciddi bir tehdit oluşturuyordu.

Adenauer, Churchill'in Mart 1946'da Fulton'da yaptığı konuşmasında Sovyetler Birliği'ne karşı soğuk savaş başlatılacağının sinyallerini açıkça vermesiyle bir hayli cesaretlendi. Aynı yılın sonbaharında, Amerika Dışişleri Bakanı James Byrnes Batı Almanya'yı ziyaret etti. 6 Eylül'de Stuttgart'ta yaptığı bir konuşmada "hükümetinin niyetinin, bölgesinin

ekonomisini diğer bölge hükümetlerinden aynı eğilimde olan bir veya birden fazlasının ekonomisiyle birleştirmek" olduğunu ilan etti. Britanya hükümeti çoktan kabul etmişti bunu.

2 Aralık 1946'da, New York'ta, "Britanya ve Amerikan İşgal Bölgelerinin Birleştirilmesi Anlaşması" imzalandı. Anlaşma 1 Haziran 1947'de yürürlüğe girdi ve ayrı bir Batı Alman devletinin kuruluşuna yönelik ilk adım olarak "ikili bölge" kuruldu. Altı ay sonra, Frankfurt-am-Main'da "iki bölgeli ekonomik konsey" kuruldu.

6 Haziran 1947'de, Bavyera başbakanının, tüm işgal bölgesi eyaletleri başbakanlarını davet etmesiyle, Münih'te bir konferans düzenlendi. Sovyet işgal bölgesinin beş eyaletinin başbakanları konferansa katılım göstererek "demokratik partilerle ve işçi sendikalarıyla müzakere edilerek merkezi bir Alman yönetiminin oluşturulması ve birleşik bir Alman devletinin kurulması" temasını öne çıkarmaya çalıştılar. Batı Alman çoğunluğu tarafından bu öneri reddedildi. Sovyet işgal bölgesinin beş başbakanı evlerine geri döndüler. Bu sıralarda, Amerikan Dışişleri Bakanı George Marshall, Avrupa için yardım programını ilan ediyordu. Bu sözde yardım, tabii ki, antisovyet ve antikomünist bir yaklaşım şartına bağlıydı. Marshall "yardımını" kabul edenler bağımsızlıklarından vazgeçmek ve kendi kaderlerini tayin haklarını reddetmek zorundaydılar.

7 Haziran 1948'de, ABD, Britanya, Fransa ve Benelüks ülkelerinin dışişleri bakanları bir Batı Almanya hükümeti kurma konusunda ortak kararara vardılar ve Almanya ile hiçbir barış antlaşmasının yapılmayacağını, yalnızca bir "İşgal Yönetmeliği"nin yayımlanacağını ve yabancı birliklerin Alman topraklarında sınırsız bir dönem boyunca kalacağını bildirdiler. On bir gün sonra, 18 Haziran'da, Amerikan, Britanyalı ve Fransız askeri hükümetleri kendilerine ait bölgelerde "para birimi konusunun yeniden düzenlenmesi hakkında" ortak bir kararname yayımladılar. Üç gün içerisinde, o dönemde Almanya'nın tamamında dolaşımda olan Reichsmark para biriminin yerini, kendi bölgelerinde, yeni bir Deutschmark para biriminin alacağı bu kararnamede ilan edildi. Berlin'in Batı kontrolünde bulunan üç bölgesine özgü, yeni bir para birimi ("B" mark) piyasaya sürülecekti. Yeni para, ABD'de gizlice ve muazzam miktarlarda basılmıştı.

Batılı güçlerin bu hareketi, Almanya'yı yalnızca para ve finans açısından bölmekle tehdit etmekle kalmıyor, aynı zamanda Sovyet bölgesinin merkezinde bulunan Berlin'e de gözdağı veriyordu.

Bir başka Potsdam Anlaşması ihlali ile daha yüzleşen Sovyet hükümeti benzer adımlar atmaya mecbur bırakıldı. Sovyet bölgesi için yeni kâğıt para basılmazken eski kâğıt paralar üzerlerine yapıştırılan posta pulları vasıtasıyla yeniden değerlendirildi. Sovyet işgal bölgesinin ve Berlin'in Sovyet bölgesinin standart ekonomik yaşamını güvence altına almak adına ticareti sınırlandırmak için adımlar atıldı. İllegal para biriminin normal bir şekilde dolaşımda bulunması ve karaborsa ticari faaliyetler karşısında güvenceye ihtiyaç duyulduğu açıktı.

Sovyet bölgesinin Batılı bölgelerden gelen devalüe olmuş banknotlara boğulmasını önlemek için Sovyet otoriteleri tarafından 19 Haziran'da kısıtlamalar yürürlüğe kondu; ancak Sovyet yönetimi hiçbir zaman yük trafiğine kısıtlama getirmedi. Ne var ki, 24 Haziran'da, Batılı güçler batıdan doğuya tüm yük trafiğini durdurarak hava ikmaline başladı. Batı Berlin, gıdasını ve diğer malları kendisini çevreleyen Sovyet bölgesinden temin etmek yerine havayolu aracılığıyla alarak, muazzam maliyetlere katlanmak zorunda bırakıldı.

1 Temmuz'da Alman Ekonomik Komisyonu, Berlin'in tamamına tedariği Sovyet bölgesinden yapmayı önerdi. Teklif kabul edilmedi. 20 Temmuz'da Sovyet işgal otoriteleri benzer bir teklif yaptı; ancak bu da reddedildi. 22 Temmuz'da Sovyet hükümeti, Batılı bölgeler de dahil olmak üzere, Berlin'in gereksinimlerini karşılamak için 100.000 ton buğday ve diğer gıda ürünlerinden de uygun miktarlarda temin etme teklifinde bulundu. Batılı bölgelerdeki komutanlar teklifi görmezden geldi. 23 Temmuz'da Alman Ekonomik Komisyonu, Batı Berlin'deki elektrik kesintilerinin önlenebilmesi için, İngiliz bölgesindeki AEG türbinine elektrik sağlama teklifinde bulundu. Batılı komutanlar teklifi kabul etmedi. Yine Temmuz'da Sovyet komutanlığı Batı Berlin'e süt vermeye eski koşullarda devam etmeyi teklif etti; ancak bu insani jest bile hiçe sayıldı. Bu gerçekler ortada ablukanın olmadığını ve "Batı Berlinlileri açlığa terk etme" söylentilerinin tamamının katıksız yalan olduğunu kanıtlıyor. Ma-

ruz kaldıkları tüm kısıtlamalar yalnızca, askeri vali ve ABD bölgesi başkomutanı General Clay ve İngiliz mevkidaşı tarafından takınılan tutum nedeniyledir.

24 Haziran'da başlayan hava ikmali; dört büyük gücün Sovyet işgal bölgesi Deutschmark'ının Berlin'deki tek para birimi olarak gösterilmesi, Berlin'de alınacak tüm finansal tedbirlerin kontrolünün dört büyük güç tarafından sağlanması ve Berlin ve Almanya'nın Batılı bölgeleri arasındaki ticaret kısıtlamalarının sona erdirilmesi üzerinde anlaşmaya vardıkları 30 Ağustos tarihine kadar devam etti. Kapitalist basında, sosyal demokrat *Telegraf*'ın "Berlin'in, Doğu para biriminin girişi aracılığıyla, bu para biriminin arkasındaki politik güce terk edilmesi" olarak nitelendirdiği bir keder hâkimdi. Aradan iki ay geçmeden Batılı güçler, sözde "abluka"nın Mayıs 1949'a kadar sürmesini göze alarak anlaşmayı tanımamıştı.

Hava ikmalinin Almanya'nın Batılı işgal bölgelerinde yaşayan halka maliyetinin yüz milyon marktan fazla olduğu söyleniyor. *US News & World Report*'un Ocak 1949 sayısına göre, "hava ikmalinin gerçek sebebi ABD'nin uçak fabrikalarının ve petrol şirketlerinin daha fazla kâr elde etmesiydi". Bu, aslında yalnızca ikincil bir gerekçeydi. General Clay, hava taşımacılığının askeri ve sivil amaçlar için kullanımının paha biçilmez bir tecrübe kazandırdığından bahsettiğinde gerçeğe daha da yaklaşmıştı. *The Times*, hava ikmalini, savaş zamanında ikmal malzemesi taşıma olanakları ile ilgili geçmiş tüm nosyonları büsbütün değiştiren stratejik bir manevra olarak tanımlıyordu.

1 Temmuz 1948'de, Berlin krizi devam ettiği sırada, Batılı bölgelerin askeri hükümetleri, Londra'da düzenlenen yönergeleri eyalet başbakanlarına ayrı ayrı iletti. Bu manevranın bir sonucu olarak, 1 Eylül'de kurucu bir meclis toplantısı yapıldı. Eyalet parlamentolarınca delege yapılan 65 milletvekilinden yalnızca üçü işçiydi; bunlardan ikisi komünist, biri ise sosyal demokrattı. Komünistlerden biri olan Max Reimann "ayrı bir Batı Alman anayasasının oluşturulmasına son verilmesinin müzakere edilmesini" savunarak kargaşa yarattı. Önerge reddedildi ve Adenauer Meclis Genel Kurulu başkanı seçildi. 8 Mayıs 1949'da, Anayasa, Meclis Genel Kurulu tarafından 12'ye karşı 53 oyla kabul edildi. Almanya'nın Batılı böl-

ge halklarının, anayasayı, ne tartışma ne de oylama fırsatları oldu.

23 Mayıs 1949'da yapılan Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısında Batılı güçler, Almanya'nın, Potsdam Anlaşması ruhuyla tek bir ülke olarak yeniden kurulması konusunda yapılan tüm Sovyet önerilerini reddetti. 14 Haziran'da, Paris Konferansı oturumu henüz devam ederken, Batılı bölgelerdeki vilayetlerin başbakanları Bundestag[9] için seçim yasasını ilan etti. Seçimler Eylül'ün 7'sinde yapıldı ve Bundestag ayın 15'inde Bonn'da toplandı. Adenauer bir oy fazlasıyla -kendi oyu- Federal Şansölye olarak seçildi.

Ve böylece Batı Alman devleti; Alman halkının kendi kaderini tayin etme hakkına hiç itibar etmeyerek ve Potsdam Anlaşması'nın temel ilkelerini ihlal ederek kurulmuş oldu. 21 Ekim'de, Adenauer Federal Almanya Cumhuriyeti'ni "Alman halkının tek meşru devleti" olarak tanımladı ve Almanya'nın tamamını tek başına temsil etme yetkisi bulunduğunu ileri sürdü. Batı Berlin artık Sovyet bölgesinden ayrılmıştı ve özel bir statüsü bulunan bir cephe şehrine dönüştü.

9 Almanya Federal Meclisi - (çevirenin notu)

Alman Demokratik Cumhuriyeti

Bu sırada, Sovyet bölgesindeki gelişmeler Potsdam Anlaşması'yla ve dört büyük gücün diğer kararlarıyla eksiksiz bir uyum içerisindeydi. Birleşik mücadelenin bir sonucu olarak, işçi sınıfı ve her taraftaki antifaşist unsurlar, Sovyetler Birliği askeri otoritesi tarafından iktidar organları olarak tanınmış olan demokratik özyönetim organlarını yaratıyorlardı. Eylül 1945'te eyalet yönetimleri tarafından yürürlüğe sokulan ilgili kararnamelere bağlı olarak on binlerce tarım işçisine, köylüye, yurduna geri dönenlere ve değişik siyasi eğilimlerden zanaatkâra, 7136 büyük toprak sahibinden, aktif Nazilerden ve savaş suçlularından alınarak kamulaştırılan 3.298.082 hektarlık alan dağıtıldı.

(Sovyet bölgesinde bulunan) Saksonya'da, 25 Mayıs 1946'da, "Nazi Partisi'nin ve örgütlerinin bütün mülkünü ve savaş suçlularının, liderlerin, Nazi Partisi'nin aktif destekçilerinin ve Nazi devletinin işletme ve teşebbüslerini ve ayrıca savaş suçlarına hizmet eden işletme ve teşebbüsleri" kamulaştıran bir kanun tasarısı yayımlandı. 30 Haziran'da yapılan bir referandumda bu tasarı, kullanılan oyların yüzde 77,62'sini aldı. Benzer yasalar, Sovyet bölgesinde ve Batılı bölgelerde bulunan diğer eyalet yönetimlerince de çıkarıldı.

Toprak reformu ve ekonomik gücün mevcut durumda -Potsdam Anlaşması metninden alıntı yapacak olursak- "karteller, tröstler ve diğer tekelci yapılar şeklinde aşırı derecede yoğunlaşmış olmasının ortadan kaldırılması" yoluyla kamulaştırılması ile paralel olarak tüm bölgelerde işçi sınıfının birleşmesi için mücadele büyütüldü. Henüz Temmuz 1945'in

başlarında, Almanya Komünist Partisi, Almanya Sosyal Demokrat Partisi, Hıristiyan Demokrat Birliği ve Almanya Liberal Demokrat Partisi'nin temsil edildiği antifaşist, demokratik bir blok oluşmuştu.

Toprak reformunu gerçekleştirirken ve demokratik yönetim organlarını inşa ederken komünistler ve sosyal demokratlar giderek yakınlaştılar ve Nisan 1946'da bu eylem birliğinin sonucunda işçi sınıfının temsilcisi olarak tek bir Marksist-Leninist parti kuruldu. Birleşme kongresinde Almanya Komünist Partisi'ni temsilen konuşan Wilhelm Pieck şunları söyledi:

> "Alman işçi sınıfı içerisindeki çatlakların kapanması ve her iki partinin Almanya Sosyalist Birlik Partisi[10] çatısı altında birleşmesi Alman işçi sınıfı hareketi ve tüm Alman halkı açısından muazzam tarihsel öneme sahip bir olaydır."

Ne yazık ki bu birleşme yalnızca Almanya'nın Sovyet bölgesinde mümkün oldu. Batılı bölgelerde Dr. Kurt Schumacher'in liderliğindeki sağcı sosyal demokratlar Sovyet bölgesindeki sosyal demokrat dostlarıyla köprüleri attı ve eski adını koruyarak, Komünist Parti ile birleşmeyi reddeden ayrı bir parti kurdu.

Almanya'nın iki ayrı devlete bölünmesi tehdidi karşısında Almanya Sosyalist Birlik Partisi "Birlik ve Adil Barış İçin Alman Halk Kongresi Hareketi"ni hayata geçirdi. Bu hareket dört bölgede de hararetle desteklendi ve 6-7 Kasım 1947'de Birinci Halk Kongresi Berlin'de toplandı. Batılı bölgelerdeki burjuva partilerinin liderlerinin (Sosyal Demokrat Parti de dahil olmak üzere) katılmak istememesine karşın Batılı bölgelerden 650 delege kongreye katılım gösterdi. Savaşın sona ermesinden bu yana tüm Almanların temsil edildiği ilk toplantıydı bu. Kongre, demokratik birlik ve merkezi bir hükümetin oluşturulması için referandum talep etti. Ayrıca, 25 Kasım-15 Aralık 1947 tarihleri arasında Londra'da yapılan uğursuz Dışişleri Bakanları Konferansı'na görüş sunulması için delege seçimi yapıldı; ancak konferans delegasyonu geri çevirdi.

10 Almanya'da bilindiği haliyle SED (Sozialistischen Einheitspartei Deutschland)

17 ve 18 Mart 1948'de, İkinci Halk Kongresi Berlin'de toplandı. Batılı güçlerin muhalefetinden kaynaklanan güçlüklere rağmen Batılı bölgelerden yine epeyce fazla temsilci (500'den fazla delege) bulunmaktaydı. Bu kez kongre; Almanya'nın birliği konusunda halk oylaması yapılması için referandum kararı aldı. Referandum 23 Mayıs'tan 13 Haziran'a kadar sürdü. Amerikan ve Fransız bölgelerinde referandumun yasaklanmasına ve İngiliz bölgesindeki ciddi engellemelere rağmen 14.776.000 Alman yurttaşı (oy kullanma hakkına sahip olanların yaklaşık %40'ına denk geliyor) halk oylamasına gidilmesini talep etti.

Üçüncü Alman Halk Kongresi 15 ve 16 Mayıs 1949'da yapılan gizli oylamayla seçildi. Sovyet bölgesinde bu seçimler serbest ve doğrudandı; ancak Batılı bölgelerde halkın katılım göstermesi yasaklanmıştı. Buna rağmen, Batı'dan 528 delege, Sovyet bölgesinden 2000 delege ile birlikte yeni bir Alman Halk Konseyi'nin seçimine katıldı. Yeni seçilen Alman Halk Konseyi, Almanya'nın tamamında birleşik bir hükümet kurmanın yine de mümkün olabileceği inancıyla, bir anayasa tasarısı hazırladı. Yayımlanmasının ardından tasarı 9000'den fazla toplantının yanı sıra gazetelerde ve süreli yayınlarda da tartışıldı. Alman Halk Konseyi Anayasa Komisyonu'na, toplamda 503 değişiklik ve ilaveten 15.000 görüş beyanı iletildi. Halka hitap eden bu tartışmanın bir sonucu olarak 144 anayasa hükmünden 52'si değiştirildi.

7 Eylül 1949'da Federal Alman Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından (Doğu ve Batı'da yer alan) milyonlarca Alman, Üçüncü Halk Kongresi tarafından kabul edilen anayasaya dayalı demokratik bir cumhuriyet kurulmasını talep ederek Alman Halk Konseyi'nin öncülüğüne başvurdular. 4 Ekim'de Almanya Sosyalist Birlik Partisi İcra Komitesi "diğer demokratik partilerle ve kitle örgütleriyle demokratik bir Alman cumhuriyeti için geçici bir hükümet kurma konusunda müzakerelere girişme" kararına vardı. Aynı gün, Almanya'nın demokratik bir şekilde yeniden birleşmesi için işçi sınıfının önderliğinde ortaklaşa mücadele eden tüm yurtsever unsurların dayanağı haline gelen bir program benimsendi. 5 Ekim'de Alman Halk Konseyi Prezidyumu ve Antifaşist Demokrat Partiler Bloku, Alman Halk Konseyi'nin kendini Üçüncü Alman Halk Kongresi tarafından

kabul edilen anayasa doğrultusunda Geçici Halk Meclisi'ne dönüştürmesi ve Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin anayasal hükümetini kurması çağrısında bulundu. 7 Ekim 1949'da, Alman Halk Konseyi, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni (ADC) faşizmin, militarizmin, rövanşizmin ve ırksal nefretin sonsuza dek kovulmuş olduğu, barış yanlısı, demokratik bir devlet olarak ilan etti ve böylece bu çağrıya yanıt verdi. Tarihte ilk defa, Almanya'da nihayet sosyalizmi inşa etme olanağı bulunuyordu.

15 Ekim 1949'da, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin kurulmasından yalnızca sekiz gün sonra Sovyetler Birliği ile diplomatik ilişkiler kuruldu. Yeni demokratik cumhuriyetin dış politikasının köşe taşı olacak sarsılmaz bir ittifakın başlangıcıydı bu. ADC, halk demokrasileri (Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya ve Romanya) ile SSCB arasında daha kapsamlı bir ekonomik işbirliği kurulması için 1949'da kurulan Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi'ne (COMECON) 1950 yılında kabul edildi.

Sivil cephede, en başından beri ekonomik ve endüstriyel kalkınma gündemdeydi. Genç cumhuriyet Federal Almanya'da olduğu gibi Amerikan tekellerinin desteğine sahip değildi; bu yüzden ağır sanayisini inşa etmek ve hammadde endüstrisini genişletmek önemli ölçüde önceliği haline gelmişti. Bu amaçla, Almanya Sosyalist Birlik Partisi ilk beş yıllık planın taslağını hazırladı ve hükümete sundu. Plan, 1 Kasım 1951'de Halk Meclisi tarafından benimsendi.

Batı Alman sanayicileri ve finansçılarının demokratik ve ekonomik kalkınmasını aksatma girişimlerine rağmen, 1952 itibariyle ADC'de sosyalizmin temelleri atılmaya başlanmıştı. Büyük işletmeler sosyalist dönüşümün temeli olarak inşa edilirken zanaatkârlar, tüccarlar ve hatta küçük ve orta ölçekli işadamları da kapsamlı plana dahil olmaya başlıyordu. Çoğu zanaatkâr birlikte üretim kooperatiflerine katılırken çok geçmeden ilk tarım kooperatifleri de ortaya çıkmıştı. Tüm bunlar üretimin artmasını sağladı; üretim artışı da halka sunulan hizmetlerin ve arzın gelişmesinin önünü açtı.

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin 9 Temmuz 1952'de yapılan İkinci Konferansı'nda konuşan Parti Merkez Komitesi birinci sekreteri ve ADC Devlet Konseyi başkanı Walter Ulbricht şunları söylüyordu:

"Sosyalizmin temellerinin oluşturulması, ekonomik kalkınma gereksinimleri ve işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarıyla örtüşmektedir. Alman halkı, işçi sınıfı önderliğinde... sosyalizmin yüce fikirlerini Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde hayata geçirecektir."

Sovyetler Birliği ile ilişkiler konusunda ise şu açıklamaları yapıyordu:

"Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalizmin inşası olumlu koşullarda gerçekleşmektedir; zira Sovyetler Birliği ve halk demokrasilerinde verilen sosyalizm mücadelesinin muazzam deneyiminden yararlanabiliyoruz. Sovyetler Birliği'nde komünizmin inşası gibi şanlı bir örnek her gün gözlerimizin önünde duruyor. Sovyetler Birliği tarafından İkinci Dünya Savaşı sonunda özgürleştirilen halkların tek ülkede sosyalizmin inşası sorununu çözmelerine artık gerek yok; Sovyet halkının önemli kazanımlarının yardımıyla ve dünya sosyalist ekonomik sisteminin çatısı altında sosyalizmi inşa ediyorlar."

Batı Alman Emperyalizmi

29 Ocak 1953'te Federal Şansölyelik müsteşarı Otto Lenz, Bonn hükümetinin basın bülteninde, ADC hükümetinin imha edilmesinin "ufak bir mesele" olacağıyla böbürleniyordu. Batı Berlin'in ilk belediye başkanı Ernst Reuter, bu hedefi destekler nitelikte, bölünen şehrin kendi kısmını "doğunun kapılarını açmak" için kullanılabilecek bir "tutamaç" olarak tarif etti ve "Bizler Sovyet Bölgesi'nin baş belasıyız ve işgal gücünü geri çekilmeye zorlayacağız" dedi. Ayrıca, Berlin'i de (Batı Berlin'i kastederek) "en ucuz atom bombası" olarak tanımladı.

Perde arkasında, (ADC'deki kamulaştırma ile birlikte buradaki mülklerini yitirmiş olan) AEG ve Siemens gibi tröstlerin başındakiler, ADC tarafından yönetimi ele geçirilen işletmelerdeki değersiz hisse senetlerine talep yaratmak amacıyla Batı Alman hisse piyasalarını manipüle etmeye başlıyordu. "Doğu hisseleri" olarak adlandırılan bu hisselere olan talep canlandı ve büyük bir artışın yaşandığı 13 Haziran'da zirveye ulaştı. Düsseldorf'ta yayımlanan *Industriekurier*'deki "Sert Yükseliş Eğilimi" başlıklı bir makalede bir "uzman" şunları kaleme alıyordu:

> "İskontodaki azalmanın yanı sıra Doğu bölgesinin politikasında köklü bir değişikliğin ilan edileceği doğrultusundaki haberler de tetikleyici bir etkiye sahipti. Doğu bölgesinde mülke sahip olan Siemens, AEG, Dessau Gas vb. firmaların hisselerine talep fazla yüksekti ve döviz kuru üç puan yükseldi."

Kampanya, esasen, yatırımcıların Almanya'nın kapitalist bir hükümet

yönetimi altında yeniden birleşmesinde kişisel paylarının bulunacağı bir ortam hazırlamak üzere tasarlanmıştı; ancak hiç şüphe yok ki tröstleri kontrol eden söz konusu milyonerler ADC'nin kamu mülkiyetinde bulunan işletmelerini, zenginleşmek amacıyla bir kez daha özel mülke dönüştürme hayalleri kuruyorlardı.

14 Haziran'da Otto Lenz Batı Berlin'e ayak bastı ve Dışişleri Bakanlığı Alman Dairesi başkanı olan kız kardeşi Eleanor Dulles ile birlikte iki gün önce Batı Berlin'e gelen ABD istihbarat servisi şefi A. W. Dulles ile birlikte çalışmaya koyuldu. Planları, ADC'de bir karşıdevrim ortamı yaratmak ve ardından durumu kontrol altına almak için muvazzaf birlikleri içeri sürmekti.

Batı Almanya'dan 160 km uzaklıkta bulunan Batı Berlin en başından beri böylesi bir operasyon için hazırlandı. Her yıl bu projeye Bonn ve Washington tarafından milyarlarca mark akıtıldı. Batı Berlin'de en az seksen istihbarat servisi ofisi bulunmaktaydı ve daha 1949 yılında Batı Berlin Sosyal Demokrat Parti lideri ve Ekonomik İşler senatörü Gustav Klingelhöfer, "gelecek yılların görevinin, Batı Berlin'i savunulan bir yer olmaktan çıkarıp ileri atılmak için bir kale haline getirmek" olduğunu belirtmişti.

16 ve 17 Haziran'da, ABD tankları Bavyera, Hesse ve Batı Berlin'deki ADC sınırına yürütüldü. Aynı zamanda, Batı Alman radyo istasyonları ve özellikle Batı Berlin'de yayın yapan ABD'li RIAS radyo istasyonu aracılığıyla yayılan talimatlarla, çok sayıda gizli ajan ve provokatör açık olan sınırı geçti. Komplo destekçilerinin binaları ateşe vermeye, mağazaları yağmalamaya ve sosyalist işçileri öldürmeye başlamasıyla bu karşıdevrim komplosunun içyüzü kısa süre içerisinde ortaya çıkmıştı.

Bir Karşıdevrim Komplosu

16 ve 17 Haziran 1953'te yaşanan olayları tam olarak anlamak için 14 Mayıs'a geri dönmek gerekiyor. O gün, SED (Sosyalist Birlik Partisi) Merkez Komitesi, üretimi artırmak amacıyla, ADC hükümetine çalışma kotalarının seviyesini gözden geçirmesi ve "üretim için kritik öneme sahip olanları, 1 Haziran 1953 itibariyle, en az yüzde onluk bir ortalama ile artırması" gerektiği önerisinde bulundu. Bu tavrın, Stalin'in ölümünün ardından (5 Mart 1953) başa gelen yeni Sovyet liderlerinin, ağır sanayinin tahkim edilmesi amacıyla insanların maruz kaldığı ağır şartların hafifletilmesi konusunda Moskova'dan yaptığı tavsiyeye bağlı kalmaksızın alındığı söylenir.

Buna karşın, 28 Mayıs'ta toplanan ADC Bakanlar Kurulu, SED Merkez Komitesi'nin önerisini kabul etti ve çalışma kotalarında asgari yüzde on oranında genel bir artış talimatı verdi. Aynı gün, Sovyet hükümeti, yeni politikası gereğince, Berlin'deki Sovyet Kontrol Komisyonu'nu feshetti ve Vladimir Semyonov'u (Komisyon başkanının eski siyasal danışmanı) Yüksek Komiserlik görevine atadı. 21 Nisan'da müzakereler için Moskova'ya çağrılmış olan Semyonov, 5 Haziran'da Doğu Berlin'e geri döndü.

Semyonov'un geri döndüğü tarihten itibaren toplantı halinde olan SED Politik Bürosu, 9 Haziran'da, ADC hükümetine halkın tüm katmanlarının yaşam standardının geliştirilmesi ve serbest çiftçiler, küçük ölçekli işletme sahipleri, zanaatkârlar ve aydınlar da dahil tüm yurttaşların yasal haklarının güçlendirilmesine uygun olarak bir dizi tedbirin hayata geçi-

rilmesi önerisinde bulundu. Ülkeyi terk etmiş olup geri dönmek isteyenlerin teşvik edilmesini tavsiye etti. Ayrıca bir önceki Nisan ayında bazı gıda fiyatlarında yapılan fiyat artışlarının geri çekilmesi ve işçilerin yol ücretlerinde yüzde elli oranında indirime gidilmesi önerisini yaptı. ADC Bakanlar Kurulu bu tedbirleri 11 Haziran'da onayladı.

Yeni çalışma kotalarının geri çekilip çekilmeyeceği ile ilgili birtakım şüpheler bulunmaktaydı ve 14 Haziran'da *Neues Deutschland*'da yayımlanan bir makalede, çalışma kotaları koyulurken kullanılan yöntemler şiddetli bir biçimde eleştirildi. 16 Haziran'da *Die Tribune*'de yayımlanan bir makalede SED tarafından gerekli görülen yüksek çalışma kotalarının aynı kalacağının belirtilmesiyle birlikte, Doğu Berlin'de inşaat işçileri tarafından gösteriler yapıldı. Aynı gün SED Siyasi Bürosu şu açıklamayı yaptı:

> "Yalnızca işçilerin değil aynı zamanda tüm halkın yaşam koşullarını iyileştirecek ve yeni bir yaşam inşa edeceksek bunu ancak daha yüksek üretkenlik ve üretimin artırılması temelinde başarabiliriz. Savaş sonrası Alman Demokratik Cumhuriyeti ekonomisinin hızlı bir şekilde kalkınması ve canlanması ancak eski sloganımızın kavranmasıyla mümkün oldu: "Daha fazla üret, daha iyi yaşa". Tek doğru yol geçmişte buydu ve şimdi de budur. Bu sebeple Politbüro, yeni bir yaşamı inşa etme yolunda önemli bir adım olarak gönüllü bir şekilde yüksek çalışma kotalarını benimseyen ve mevcut zorlukların üstesinden gelmenin yolunu tüm topluma gösteren daha ilerici işçiler tarafından gösterilen çabayı takdir etmektedir. Bu bağlamda, Politbüro, fabrika yönetimlerinin, partinin ve sendika örgütlerinin karşı karşıya olduğu en önemli görevlerden birinin, iş örgütlenmesini geliştirmek ve üretimi artırmak; ve böylece kotalarını yükseltmiş olan işçilerin ücretlerinin yakın gelecekte artırılmasının koşullarını güvence altına almak olduğu kanaatindedir.
> Politbüro, bununla beraber, kamu sektöründe çalışma kotalarındaki yüzde onluk artışın idari emir ile uygulanmasının yanlış olduğu düşüncesindedir. Çalışma kotalarının artışı idari yöntemlerle değil yalnızca iknaya dayalı olarak ve gönüllü işbirliği ile hayata geçirilebilir ve geçirilmelidir. Bakanlıklar tarafından verilen çalış-

> ma kotası artışı emirlerinin ayrı ayrı geri çekilmesi önerilmektedir. 28 Mayıs 1953 tarihli hükümet kararı, sendikalar ile birlikte incelenmelidir.
> Politbüro, işçileri, parti ve hükümet etrafında toplanmaya ve işçi sınıfı saflarında anlaşmazlık ve karışıklık yaratmaya çalışan düşman ajan provokatörlerin (a.b.ç.) maskesini düşürmeye çağırıyor."

Zorunlu kotaların geri çekildiği haberini halka bildirmek için hükümet, hoparlörlü minibüsler görevlendirdi. Bunlar, Stalin Allee'de yeni kotaların geri çekilmesini talep eden inşaat işçisi göstericilerle karşılaştılar. Çıkan karışıklıkta, göstericilerin arasına karışan provokatörler tarafından minibüslerden birine el konularak bir genel grev duyurusu yapıldı.

O akşam, Federal Cumhuriyet'in Tüm Almanya İşlerinden Sorumlu Bakanı Jakob Kaiser, "kendi sıkıntılarının ya da provokasyon faaliyetlerinin onları galeyana getirmesine izin vermemeleri" konusunda Doğu Berlin'deki göstericilere yönelik bir çağrı yayımladı.

Bununla birlikte, "Federal Cumhuriyet'teki herkes ve özgür dünyanın tamamı sizlerle dayanışma içerisinde" mesajına işaret etmek için çok çaba sarfetti. Alman İşçi Sendikaları Federasyonu Batı Berlin Şubesi Başkanı Ernst Scharnowski, mikrofonlara, bu yayını destekler nitelikteki şu açıklamaları yaptı:

> "Alman Federal Cumhuriyeti İşçi Sendikaları, aylardır, bölgenizde meydana gelen ve giderek kötüye giden toplumsal gelişmeleri endişeyle takip etmektedir. Bu gelişmelere cevaben yapmış olduğunuz, sizin tarafınızda gelişigüzel ve büsbütün özgün duygulardan ilham alan ve normalde her ezilen insanın vatandaşlık hakkı olan demokratik icraatlar, kapsamı ve etkisi bakımından Batı Berlin'de bizleri hayrete düşürmüştür ve sevindirmiştir... Çalışma kotalarının makul bir seviyeye indirilmesi talebi sözde hükümetiniz tarafından kabul edilmelidir."

İronik olan şey, çalışma kotalarındaki zorunlu artışın zaten geri çekilmiş olmasıydı. Scharnowski, bundan haberi olsun ya da olmasın, karışıklıktan, elinden gelenin en fazlasını ayıklayarak çıkarmaya kesin kararlıydı.

"Doğu Berlin inşaat işçilerinin, nakliye işçilerinin ve demiryolu çalışanlarının hareketine katılın ve size ait olan Strausberger Meydanı'nda toplanın" diyerek kışkırtıcı söylemlerde bulundu. "Ne kadar çok katılım olursa, gösteriler de o kadar güçlü, disiplinli ve başarılı olacaktır."

Ertesi gün (17 Haziran'da) Federal Cumhuriyet'in ajanları ve provokatörleri tarafından kışkırtılan Doğu Berlin'deki inşaat işçileri Strausberger Meydanı'nda toplanmaya başladılar. Bölgesel sınırın karşı tarafından, iş durdurma eylemini geniş çapta bir hükümet karşıtı gösteriye dönüştürme gayretiyle ayaklanmaları kışkırtmak üzere, binlerce Batı Berlinli eyleme gönderildi. Doğu ve Batı Berlin arasındaki seyahat yasaklarının ADC hükümeti tarafından yakın zamanda gevşetilmesinden yararlanarak Doğu Berlin sokaklarına döküldüler, camları kırıp döktüler, büfeleri yaktılar ve etrafa tehditler savurdular.

Gün ortasında durum o kadar ciddileşmişti ki Doğu Berlin'deki Sovyet Komutanlığı sıkıyönetim ilan ettiğini ve 21.00 ile 05.00 saatleri arasında sokağa çıkma yasağı uygulanacağını duyurmak zorunda kaldı. Tüm gösteri ve toplantılar yasaklandı. O ana kadar, 300.000 civarında işçinin katıldığı iş bırakma eylemi ADC'de en az 272 kent ve kasabaya yayılmıştı. Öğleden sonra, Batı'dan gelen binlerce provokatör ve ajanın da içinde bulunduğu kontrol edilemeyen gösterici kalabalığı, soluğu cezaevlerinde alarak suçluları serbest bıraktılar ve bunlar da sokaklarda serseri mayın gibi dolaşarak mağazaları yağmaladılar.

Olağanüstü hal ilan edildikten sonra, Sovyet birlikleri muazzam bir itidalle hareket etti. Sovyet tanklarının gösterileri sonlandırmak için kullanıldığı yerlerde çok yavaş hareket edildi ve göstericilere uzaklaşmaları için bolca zaman tanındı. Ateş açtıklarında sadece havaya ateş açtılar. 17 Haziran'da ADC'nin tamamında 21 kişi öldürüldü; ancak Batılı bölgelerden gelen teröristlerin organize ettiği büyük çaptaki provokasyon göz önünde bulundurulacak olursa bu küçük bir sayıydı. Gün boyunca, *Batı Alman Haber Ajansı*, "Berlin'e doğru binlerce işçinin yürüdüğü" ve Alman işçilerin Sovyet birlikleri tarafından öldürüldüğü masallarını yayarak Berlin'de gerginliği artırmak için elinden geleni yaptı.

Karışıklıklar süresince, ADC Başbakanı Otto Grotewohl, Adenauer

hükümeti tarafından kışkırtılan bu provokatif eylemlerin Almanya'nın yeniden birleşmesini zora sokmaya yönelik olduğunu bildirdi. Hükümetin, çalışma kotalarının yüzde on oranında artırılması konusundaki emrin geçersiz kılınacağı sözünü vermesiyle Doğu Berlin inşaat işçilerinin grev gerekçesinin ortadan kaldırılmış olduğuna işaret etti.

Doğu Almanya'da gösteri yapmış olan 30.000 göstericinin en az 15.000'inin Batı Almanya'dan gelmiş olduğu Batılı haber ajansları tarafından kabul edildi. Doğu Berlin radyosu, Doğu Berlin'de yer alan hayati önemdeki ikmal merkezlerine saldırılar düzenlemeyi planlayan "Alman Gençliği" (bir Batı Alman faşizm yanlısı örgütlenme) üyesi birkaç kişinin isyancılar arasında olduğunun polis tarafından ortaya çıkarıldığı duyurusunu yaptı. Günün sonunda, Dr. Konrad Adenauer Alman Federal Meclisi'ne şöyle seslendi:

> "Federal hükümet, Berlin'de yaşayan, baskılar ve güçlükler karşısında özgürlük talep eden tüm insanların üzüntüsünü paylaşmaktadır. İçten kaygılarımız konusunda onları temin ederiz."

Diğer taraftan, Alman Komünist Partisi lideri Max Reimann, Bonn'da yaptığı bir basın toplantısında, Batı Alman Bakanı Jakob Kaiser'i Doğu Berlin'de yaşanan kargaşadan sorumlu olmakla itham etti.

Ertesi gün (18 Haziran), *Daily Worker*, başyazısında durumu şöyle açıklıyordu:

> "Bugün Doğu Berlin'den gelen haberleri değerlendirirken hatırlanması gereken bazı temel gerçekler var. Birincisi, bu ülkeye ulaşan haberler, Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne ve Alman birliği amacına düşman olan hastalıklı Batı Alman kaynaklarından fazlasıyla etkilenmiştir. Türetilen çoğu hikâye söylentilere dayalıdır. Batılı haber ajanslarına bağlı muhabirler tarif ettikleri olayların çoğunu gördüklerini iddia etmezken, kulaktan dolma haberlere itimat etmektedirler. İkincisi, Almanya'nın geleceği üzerine Dört Büyüklerin katılacağı bir toplantının yoluna taş koymak Amerika'nın en güvenilir yardakçıları olan Batı Alman kapitalistlerinin çıkarınadır. Sovyet birlikleriyle girişilen en küçük çaptaki

çatışmayı dahi provoke edebilirlerse Dört Büyük devletin yapacağı müzakerelerin bir süreliğine ötelenebileceğine inanıyorlar."

Günün en tiksindirici olaylarından biri ADC'deki Hıristiyan Demokrat Birliği'nin 70 yaşındaki başkanı ve başbakan yardımcısı Otto Nuschke'nin kaçırılmasıydı. Batı Berlinli tahrik edilmiş bir kalabalık, arabasına el koyarak onu kendi bölgelerine sürükledi ve darp etti. Nuschke Batı Berlin polisinden Doğu Berlin'e geri dönmesi için yardım istediğinde ise polis kendisini sorguya çekti ve daha fazla sorgulanması için Amerikan yetkililerine teslim etti. Kaçırılmasını protesto eden Hıristiyan Demokrat Birliği onun serbest bırakılmasını ve güvenli bir şekilde geri dönmesini talep etti; ancak ertesi güne kadar hiçbir şey yapılmadı. 19 Haziran'da *Daily Worker* şu haberi aktarıyordu:

"Berlin'de polise ve halka saldırıp kundakçılık ve yağmacılık yaptıkları için tutuklananların ilk listesi bu kişilerin Batı Berlin'den geldiğini gösteriyor. Berlin'den gelen haberler, Batı Berlin polisinin kargaşanın provoke edilmesinde aktif bir rol almış olduğunu gösteriyor; zira Batı Berlin Kızılhaç örgütü tarafından, öldürüldüğü iddia edilen 16 kişinin 5'inin Batı Berlin polisi olduğu söyleniyor. Sosyalist Birlik Partisi gazetesi *Neues Deutschland* da ayrıca, Batı Berlin'den gelen isyancı gruplara bir taraftan ABD'li radyo arabaları yol gösterirken ve ABD uçaklarından talimatlar içeren bildiriler atılırken, üniformalı Amerikalı subayların da isyancıları kışkırttığını açıkladı...
Hükümet, ayaklanmaların, Batı Berlin'de bu amaçla tasarlanan bir plana dayalı olarak düzenlendiğini açıkladı. Doğu Berlin'de bulunan tesisler dün normal bir şekilde çalışır vaziyetteyken bir fabrikada işçiler, binada, hiçbiri fabrika personeli olmayan on kişiyi fark etti ve yakaladı."

20 Haziran'da, *Daily Worker*, Başkan Eisenhower ve Dr. Adenauer'in Berlin'de kargaşayı daha da ileri taşımak amacıyla iki provokatif eylem yapmak konusunda anlaştıklarını bildirdi. Bonn'da Adenauer, yakın zamanda Doğu Berlin'de yaşanan sorunların kışkırtılmasına öncülük etmiş olan Batı Alman sınır polisini iki katına çıkaracak olan tedbiri Batı Alman

Meclisi'nde alelacele aldırırken Eisenhower, ABD hükümetinin "Batı Berlin yardımı" olarak tanımlanan 50 milyon dolarlık bir bağış daha yaptığını Washington'dan duyurmuştu.

Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi, 21 Haziran 1953'te yapılan oturumda Alman Demokratik Cumhuriyeti'ndeki durumu enine boyuna tartıt ve "Parti'nin Mevcut Durumu ve Yakın Dönemdeki Görevler" isimli bir açıklama yayımladı. İlk olarak ADC'de meydana gelen olayların uluslararası arka planına değinilen açıklamada şu ifadelere yer verildi:

> "Kore'de bir ateşkesin eli kulağında. İtalya'da halk gerici güçler karşısında büyük bir zafer kazandı. İngiltere ve Fransa'da Amerika'nın savaş politikasına verilen hükümet desteğine karşı muhalefet büyüyor. Batı Almanya'da da Almanya'nın yeniden birleşmesi için yurtsever hareket büyüyor. Dünyadaki barış taraftarlarının başlattığı inisiyatif sayesinde, uyuşmazlık konularının tamamına barışçıl müzakereler aracılığıyla çözüm bulmak için dünya çapında bir halk hareketi başlatılmış durumdadır... Sonuç olarak Amerikan ve Alman savaş kışkırtıcıları kendilerini açmaza sokmuş durumdalar. Şimdi planlarının bozulduğunu görüyorlar. Bir an önce çıkarmak istedikleri üçüncü dünya savaşı giderek uzaklaşıyor."

Sonrasında açıklamaya şu soru yöneltilerek devam ediliyor:

> "Savaş kışkırtıcıları Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne yapılan faşist provokasyon için neden özellikle böyle bir zamanı seçti?"

11 Haziran'da yürürlüğe giren ve işçilerin yaşam koşullarında belirgin iyileştirmeler sağlamak üzere tasarlanmış olan yeni tedbirlere dikkat çekilen açıklama şu sözlerle sürüyordu:

> "Parti ve hükümet Alman Demokratik Cumhuriyeti tarafından izlenen politik hattı düzeltmeye başlamıştı; çünkü bu hat toplumun yaşam standardında süratli bir iyileştirme sağlamamıştı... Ve Almanların tamamının verdiği birlik ve barış mücadelesine yardımcı nitelikte değildi. Politbüro genel durumu gözden ge-

çirdiğinde, doğru olduğu düşünülen eski hat yeni bir aydınlığın içerisinde belirdi. Marksist-Leninist bir parti önderliği sıfatıyla Politbüro, resmi bir duyuruyla, ulaştığı çıkarımları resmi bir açıklama ile duyurdu; geçen yıl boyunca yapılan hatalara dikkat çekti ve hükümete bu hataları düzeltmek için bir dizi tedbir alması konusunda önerilerde bulundu. Sonrasında, bunları Merkez Komitesi'nin onayına sunmadan önce işçilerin yaşam standardını geliştirmek için etraflı bir plan tasarladı. Tam da bu sırada Batılı ajanslar, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde yaşam koşullarının iyileştirilmesi için yapılan bu girişimi boşa çıkarmak adına kendi 'D-day'lerini[11] düzenlemeye karar verdiler."

ADC'de bir ayaklanma hazırlığının yapıldığına değinen bildiri şöyle devam ediyordu:

"Batı Almanya'da, Washington'dan emir alarak savaş ve içsavaş için acil durum planları geliştiren ajanslar, geçmişte var olduğu gibi şimdi de vardır. Batı Almanya ve Batı Berlin'de, Adenauer, Ollenhauer, Kaiser ve Reuter acil D-day hazırlıklarına nezaret ettiler. Bu sayede, Jakob Kaiser'in bakanlığında sabotaj ve iç karışıklık faaliyetlerini örgütlemek üzere özel bir bölüm kuruldu. 'Araştırma danışma organı' olarak kamufle edilen bu bölüm Alman ve yabancı emperyalistlerin gizli fonlarından milyonlarca mark aldı. Kaiser ve Reuter, Batı Berlin'de, sistematik bir şekilde, savaş suçlularını, militaristleri ve terör örgütlerine yardım eden suç unsurlarını bir araya topladı, eğitti ve silahlandırdı. Geleneksel faşist cinayet teknikleri Amerikan gangster yöntemleriyle takviye edildi."

Bildiri ADC karşıtı kampanyanın nasıl başlatıldığını, ancak "halkın büyük bir bölümünün zamanında müdahalesi", "Halkın Polisi'nin desteği" ve "olağanüstü hal ilan eden Sovyet işgal ordusunun müdahalesi" sayesinde "yapılan alçakça saldırının 24 saat içerisinde çöktüğünü" de kimi ayrıntılarıyla tarif ediyordu.

Bildiri, saldırı sonrasına şöyle değiniyordu:

11 Amerika Birleşik Devletleri Silahlı Kuvvetleri'nce askeri harekâtın başlangıç günü anlamında kullanılan terim (çevirenin notu)

"Cumhuriyet içerisinde her şey sakin durumda. Ülke normale döndü. Çok sayıda ajan provokatör tutuklandı. Geriye kalanlar saklanmak zorunda kaldı. Fakat bu barışçıl koşulların hüküm süreceği konusunda hiçbir garanti bulunmuyor. Düşman halen karışıklık çıkartmaya çalışıyor. Düşman uçakları tarafından birkaç gündür Thüringen, Saksonya-Anhalt ve diğer bölgelerde yapılan sortiler devam ediyor ve silah ve radyo vericisi taşıyan haydutlar halen cumhuriyetin içerisine paraşütle indiriliyor. Henüz hangi gruplara gönderildiği belli olmayan silahların yüklendiği kamyonlar Leipzig-Berlin otobanında durduruldu. Bu bölücü grupların bireysel olarak sorumluluklarını üstlenen Adenauer, Ollenhauer, Kaiser ve Reuter'in aktif katılımıyla ve RIAS radyo istasyonunun gözü dönmüş bir çabayla bu ölü girişime hayat vermek için gecesini gündüzüne katarak kışkırtıcı yayınlar yapmasıyla, düşmanlarımız tarafından büyük ölçekli bir sabotaja girişildi."

Bildiride, acil görevler konusuyla ilgili olarak, tüm parti üyelerinin ve görevlilerinin "ajan provokatörlerin sözlerine kanan dürüst işçilerle ajanların bizzat kendilerini ayırt etmek konusunda son derece dikkatli" olmaları istendi. Ayrıca "her kademeden görevlilerin" fabrikaları, atölyeleri ziyaret etmeleri ve "işçilerin ve çalışanların açık bir şekilde ve doğrudan ortaya koydukları soruları" cevaplamak amacıyla toplantılar düzenlemeleri istendi. "Eğer işçiler, samimi olarak, parti ve hükümet tarafından ortaya konan yeni politik hattı desteklemek ve kılık değiştirmiş olsun olmasın tüm ajan provokatörlere aktif bir şekilde karşı koyma ihtiyacını kabullenmek üzere azmederse projemiz başarıya ulaşacaktır" diye belirtildi.

Sosyalist Birlik Partisi ve ADC hükümeti tarafından hatalarını telafi etmek ve durumu açıkça fabrikalardaki ve atölyelerdeki işçilerle müzakere etmek için atılan bu adımlar Alman emperyalizminin agresif unsurlarını yenilgiye uğratmak konusunda halkın azmini güçlendirdi. Batı Berlin tarafından başlatılan karşıdevrim komplosu çöktü ve ADC gerginliğin yumuşaması konusundaki çabalarını ikiye katladı. Tahmin edildiği gibi, Avrupa'nın güvenliğini korumak için ADC'nin yaptığı tüm öneriler Bonn hükümeti tarafından geri çevrildi. Bu öneriler arasında, güç kullanmak-

tan feragat edilmesi üzerine yapılan antlaşmalar ve iki Alman devleti arasında bir saldırmazlık paktı yapılması da bulunuyordu.

NATO ve Varşova Paktı

23 Ekim 1954 tarihinde, Adenauer ve emperyalist efendileri, Alman militarizmini restore etmek ve 500.000 kişilik bir düzenli ordu kurmak amacıyla, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) katılması konusunda mutabakata vardılar. Bu karar, Alman birliğinin yeniden kurulmasına ve barış ve güvenliğe karşı hayata geçirildi. Almanya'nın bölünmesi sürecini kesinleştirdi ve Federal Cumhuriyet'i soğuk savaşın bir merkezi haline getirdi.

Avrupa'nın barışı açısından ortaya çıkan bu yeni tehdit karşısında sosyalist ülkeler 14 Mayıs 1955'te Varşova'da buluştu ve bir Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması imzaladı. Sosyalizmin kazanımlarını korumak ve Potsdam Anlaşması ile kurulan sınırları savunmak amacıyla, silahlı güçlerinin tamamını tek bir birleşik komuta altında bir araya getirdiler.

Devam eden aylar ve yıllar süresince, Bonn hükümeti, ekonomik boykot, casusluk ve sabotaj suçlarından tutun da askeri müdahale hazırlıklarına varıncaya dek bir dizi önlem alarak ADC'ye sistematik bir biçimde saldırdı. Ağustos 1956'da, yaklaşık iki yıl süren bir davanın ardından Almanya Komünist Partisi, Federal Cumhuriyet'teki yüksek mahkeme tarafından yasaklandı. Federal Almanya 1960 sonbaharında, ADC ile yapılmış olan tüm ticari anlaşmalardan çıktı. 1961 yılında, Alman Demokratik Cumhuriyeti hükümetini devirmek için bir başka girişimde bulunmanın zamanının gelmiş olduğuna inanılıyordu.

Berlin Duvarı

Nisan 1961'de *Die Bundeswehr*'de bir yazı yazan Federal Cumhuriyet Savaş Bakanı Franz Josef-Strauss "kurtulma zamanı" çağrısında bulunurken *Münchener Merkür*'ün baş editörü olan dostu Alfons Dalma 26 Haziran'daki makalesinde ADC'de bir "patlama" gerçekleştirilmesi gerektiği ve bunun "Batı'nın bu amaca uygun olarak yapacağı örgütsel hazırlıklara" bağlı olduğunu yazıyordu. 6 Temmuz'da sözde Tüm Almanya İşleri Bakanlığı'na bağlı "Araştırma Danışma Konseyi" olarak bilinen bir organ tarafından, Doğu Almanya'da işçilerin ve çiftçilerin iktidarının devrilerek kapitalizmin yeniden inşa edilmesi için acil ekonomik görev programı oluşturuldu.

ABD'ye yaptığı bir ziyaret sırasında Franz Josef-Strauss, Kaliforniya'nın Santa Rosa şehrinde yaptığı açıklamada, "İkinci Dünya Savaşı'nın henüz bitmediğini" duyurdu. Yalnızca ADC'nin değil aynı zamanda Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Bulgaristan ve Romanya'nın da "kendi kaderini tayin etme hakkını" elde etmesi için bir siyasi taarruz yapılması çağrısında bulundu. Başkan Kennedy ve danışmanlarıyla yaptığı özel görüşmelerde onları, ADC'de bir "halk ayaklanmasının" eli kulağında olduğuna ve Federal hükümetin, Amerika'nın da desteğiyle, "bu Almanlar içi çatışmayı" çözebileceğine ikna etmeye çalıştı. New York'taki bir basın toplantısında "Batı'nın Almanya'da bir tür iç savaşa hazırlıklı olması gerektiği" vurgusunu yaptı. Bunların tamamı, *Die Bundeswehr*'in Ağustos 1961 sayısında orijinaline sadık kalınarak yeniden basıldı.

Şimdiye kadar, Batı Alman militaristleri, faşist subaylar tarafından yö-

netilen ve nükleer savaş için donanımlı bir taarruz ordusu olarak eğitilmiş olan bir milyon kişilik bir ordu oluşturmuştu. Batı Almanya, Avrupa'nın en güçlü NATO askeri gücü haline gelmişti. Her gün provokasyon eylemleri gerçekleşmeye başlamış ve bir kez daha Batı Berlin, ADC'ye saldırı için sıçrama tahtası olmuştu. Dünya Barış Konseyi Presidyumu'nun ve ADC Halk Meclisi'nin bir üyesi olan Profesör Albert Norden bu "yarı şehir"deki faaliyetlerin boyutunu *Savaşlar Böyle Oldu* isimli kitabında şöyle tarif ediyordu:

> "Batılı gizli servisler mantar gibi türemişlerdi; Federal İstihbarat Servisi casusları ve 'Anayasa'yı Koruma' büroları ve Bonn siyasal partilerinin Doğu Büroları, sosyalist ülkelerden gelen göçmen alçakların büroları, 'Zalimlikle Mücadele Topluluğu', 'Batı Bilgi Merkezi', 'Bağımsız Hukukçular Soruşturma Komitesi', savaş suçluları ve Nazi şarlatanlar tarafından işletilen ve Bonn tarafından finanse edilen diğer tüm topluluklar...
> Ancak hepsi bununla sınırlı değildi. Batı Berlin, orada para ve iş bulan insan kılığındaki asalakların bin bir türlüsünü cezbetmişti. ADC'de tutuşturulan her çiftlik, ADC işletmelerine verilen tüm hasar, ulaşım sistemindeki her sabotaj eylemi, kalifiye işçilerin, kilit uzman personelin, mühendislerin, doktorların ve bilim adamlarının ADC'yi terk etmeleri adına baştan çıkarılmaları... tüm bunlar, Almanya'nın nefret edilen sosyalist tarafının ekonomisini, toplumsal yaşamını kaosa sürükleme niyetiyle yapıldı. Her şey denendi ve her iş için iyi ücret ödendi."

ABD Dışişleri Bakanlığı Alman Dairesi Başkanı Eleanor Dulles, teknisyenlerin ve uzmanların akıllarının çelinmesi sonucu ADC'nin katlandığı kayıpların toplam tutarının 30 milyar mark seviyesinde olduğunu tahmin ediyordu. Ne var ki bu, yürütülen faaliyetlerden yalnızca bir tanesiydi. Diğerlerini Profesör Norden'den dinleyelim:

> "ADC için olumsuzluk arz eden sahte döviz kuru oranları, kapitalist ülke vatandaşlarına, bilhassa da Alman kapitalistlerine, geniş bir kaçakçı ağı aracılığıyla çok miktarda kıymetli ADC ürününü ucuza satın alma imkânı verdi. Binlerce ton et ve tereyağından

kameralara ve optik araçlara, daktilolardan değerli sanat eserlerine uzanan bir yelpazede kaçakçılık yapılmaktaydı. Her gün bir milyon insan Batı Berlin ve ADC arasında seyahat ediyordu ve hatırı sayılır bir kısmı bu pis işlerle bağlantılıydı. ADC vatandaşları da bu pis işlerin olumsuz etkisine maruz kalmış, bozulmaya uğramıştı. Bu ve binlerce diğer yolla ADC'nin finansal ve politik açıdan kuyusu kazılıyordu. Kısacası, uluslararası gericilik ADC'yi bitirmek için elinden geleni yapıyordu."

Ne yazık ki, Batı Alman militaristleri ve rövanşistleri Federal Cumhuriyet'te sosyal demokratların muhalefetiyle karşılaşmadılar, sosyal demokratların Senato'da çoğunluğa sahip olduğu Batı Berlin'de bile. Bu sosyal demokratların politikalarını, NATO'yu "Almanların birleşmesi için bir koşul" olarak görüp desteklediği için partiden kovulan eski Komünist Partili Herbert Wehner gibi döneklerin de içinde bulunduğu sağcı önderlik belirliyordu.

1961 Ocak'ının sonunda, Franz-Josef Strauss, ADC'ye saldırı hazırlığı yapacak, tamamı askeri, politik ve ekonomik güçlerden oluşan bir "ulusal komuta kadrosu" kurulması çağrısında bulundu. Şubat ayında, ADC ve Çekoslovakya sınırlarında tatbikatlar yapılarak bu sosyalist ülkelerin sınırlarında baskın taarruz provası yapıldı.

12 Haziran'da, Franz-Josef Strauss, General Foerysch (Bundeswehr başkanı) ve General Norstad (NATO kuvvetlerinin Amerikalı başkomutanı) acil durum planlarının müzakere edildiği bir konferansa katıldılar. Birkaç gün sonra, ABD basını ADC'ye bir silahlı saldırı planı olduğunu doğruladı. *Newsweek* dergisinin 19 Haziran sayısında, derginin Pentagon muhabiri Lloyd Norman, NATO'nun kara ve hava güçlerinin harekete geçmesi için General Norstad'ın işaretinin beklendiğini belirtti. Bir sözüyle 500 uçağı havalandırabilir ve birlikleri sınıra doğru ilerletebilir; İngiltere'ye yerleştirilmiş olan Thor füzelerini ve İtalya'daki Jüpiter füzelerini dahi alarma geçirebilirdi. ABD'den bildirildiği üzere, ABD kamyonlarının Batı Almanya'dan Batı Berlin'e geçiş yollarını zorlaması durumunda Sovyet tankları bu noktaya toplandığı takdirde, bir Amerikan uçağı tarafından Sovyet tanklarının olduğu yere küçük bir atom bombası dahi bırakılabilirdi.

18 Haziran'da, Franz-Josef Strauss, Bundeswehr askerlerine ve subaylarına yaptığı bir konuşmada ADC'nin ve Doğu Avrupa'daki sosyalist düzenin tasfiye edilmesini emretti. On gün sonra, eski Nazi Generali Heusinger, Batı Alman tümenlerinin "verilen her görevi derhal yerine getirmeye" hazır olduğunu teyit etti. Ertesi gün, Bundestag, SS ordu donatım kıtalarının, Waffen SS ve SS Kurukafa birliklerinin ıslah edilmesini sağlayan bir yasa çıkarttı. 3 Temmuz'da, Avrupa'daki ABD Silahlı Kuvvetleri Komutanı General Clarke, "savaşa tam anlamıyla hazır bulunma" çağrısı yaptı.

1961 Temmuz'unun ikinci yarısını ABD'de geçiren ve Pentagon'daki konferanslara katılan Franz-Josef Strauss, 1 Ağustos'ta -Avrupa'daki tüm NATO birimlerine alarma geçme uyarısının yapıldığı gün- Federal Cumhuriyet'e geri döndü. ABD hava kuvvetleri hemen Batı Almanya'da hava nakliye manevralarına başladı ve 8 Ağustos'ta Batı Alman donanması, ADC Baltık sahil şeridi boyunca yüz adet gemi konuşlandırdı. 10 Ağustos'ta, Orta Avrupa Kara Kuvvetleri komutanı, eski Nazi General Speidel birliklerinin hazır olduğunu bildirdi.

Bu tehditler karşısında, Varşova Paktı güçleri Moskova'da bir araya geldi. NATO gericilerinin yıkıcı faaliyetlerini frenlemek için etkili tedbirler alınmadığı takdirde savaşın eli kulağında olduğuna hiç şüphe yoktu. Avrupa barışını korumak için ve dünya çapında bir savaşın patlak vermesinin önüne geçmek için acil adımlar atıldı.

Nitekim, 13 Ağustos sabahı savaş kışkırtıcıları uykularından uyandıklarında karşılarında ADC ile Batı Berlin sınırı boyunca bir gecede inşa edilmiş bir tuğla duvar buldular. İşçi milisler, sınır birlikleri ve Alman Demokratik Cumhuriyeti Halk Ordusu ise duvarı koruyordu. Arkalarında, kendi sosyalist cumhuriyetlerinde tetikte bekleyen tüm Avrupa sosyalist kampı ordularının desteğini almış olan Sovyet Kızıl Ordu birlikleri duruyordu. Bu seferberliğin sürati komploculari büsbütün gafil avlamıştı. Avrupa'da barış içinde yaşayan sosyalist ülkeleri işgal planı ve aynı zamanda casusların, döviz spekülatörlerinin, kaçakçıların ve tüccarların da insan yaşamı üzerine yaptıkları planlar terk edilmek zorunda kalındı.

Berlin Duvarı'nın inşasına yol açan olaylara ilişkin olgusal bilgilerin ço-

ğuna ulaşma konusunda teşekkür borçlu olduğumuz Profesör Norden, *Savaşlar Böyle Oldu* isimli kitabında bu olayı özetleyerek şunlara yer vermişti:

> "Emperyalist savaşların nasıl doğduğunu yaşadığımız büyük ve acı tecrübelerden biliyoruz. Emperyalist savaşların nasıl önlenebildiğinin bir örneği 13 Ağustos 1961'de ortaya kondu. Bu olay, bilinçli ve yürekli davrandığı ve birlik olduğu takdirde, sosyalizmin, savaşçı saldırganlara nasıl ölümcül bir darbe indirebildiğinin bir örneği olarak tarihe geçecektir."

Sosyalist Birlik Partisi (SED) Genel Sekreteri Walter Ulbricht, 9 Ocak 1964 tarihinde *Pravda*'da yayımlanan, "ADC'de Sosyalist Ekonominin Yönetiminde Leninist İlkelerin Uygulanması" konulu bir makalesinde şunlara değiniyordu:

> "1961 yılı süresince, niteliksel olarak yeni bir durum yarattık. 1960 baharında, tarımda muazzam bir politik dalganın yükselmesi ile birlikte, bütün köylüler birer birer ya mevcut tarımsal üretim kooperatiflerine katılmış ya da yenilerinde birleşmişlerdi. Sosyalist üretim ilişkilerinin kırsal bölgelerdeki bu zaferi bizim daha fazla kalkınmamız açısından temel öneme sahipti. Ayrıca, ADC devleti sınırlarını korumak için 1961 Ağustosu'nda önlemler alındı. Böylelikle, Batı Alman emperyalistleri, ADC karşısında soğuk savaş yürüttükleri sırada kullandıkları ve sonuç olarak bizi zaman içerisinde toplamda 30 milyar marktan daha fazla zarara uğrattıkları, ADC'den işgücü devşirerek spekülasyon yapma, yıkıcı faaliyetlerde bulunma ve sabotaj yapma gibi olanakları büyük ölçüde yitirdiler.
> Böylelikle, tarım da dahil olmak üzere ulusal ekonominin tüm bölmelerinde sosyalizmin ekonomik yasalarından daha istikrarlı ve daha iyi bir şekilde faydalanılabilmesi için ve bu ekonomik yasaların ihlal edilmesine bir son vermek için daha elverişli koşullar sağlanmış oldu."

Ancak Batı Almanya'daki rövanşist unsurlar, Berlin Duvarı'nın 1961'de inşa edilmesinin ardından uğradıkları yenilgiye rağmen kayıp topraklarını

geri kazanma umutlarından vazgeçmediler ve dikkatlerini Çekoslovakya'ya ağır bir darbe indirme fikrine yönelttiler.[12] Batı Alman bankaları ve büyük tröstler, zamanında Hitler'in yardımıyla çaldıklarını tekrar ele geçirme hülyaları görmeye başladılar. Deutsche Bank, eskiden Reichswerke Herman Goering AG'nin mülkiyetinde olan işletmeleri geri alma imkânı üzerine spekülasyon yaparken; IG Farben Tröstü'nün üç halefi, 1939'daki Alman istilasının ardından devraldıkları kimya fabrikalarını tekrar almak için yanıp tutuşuyorlardı. Aynı zamanda, Alman soyluları, zamanında Çekoslovakya'da sahip oldukları uçsuz bucaksız arazilere yeniden sahip olmayı düşünmeye başlamıştı.

Batı Alman Bundesbank'tan Karl Blessing, Prag'daki endüstriyel sistemin ve bankacılık sisteminin titiz bir şekilde sorgulanması için gerekli zemini hazırlamaya başlarken; Batı Alman İşverenler Birliği'nden Hans Martin Schleyer (Nazi işgali altındaki Prag'da Merkezi Sanayiciler Birliği'ndeki üst düzey yetkililerden biri), Batı Almanya'daki etkili çevrelere "Çekoslovakya ekonomisinin dönüştürülmesi hakkında planlar" sunuyordu. Bununla beraber, Çekoslovak sınırında konuşlanmış bir Batı Alman tank tugayının komutanı olan Albay Trentzsch, 1956 yılında Macaristan'da gerçekleşen karşıdevrim süresince Bonn Savunma Bakanlığı'nda Genel Psikolojik Harp Dairesi Başkanlığı yaptığı dönemde edindiği tecrübeyle, 1968'in ilk yarısında Çekoslovakya'da yaptığı "tatili" ülkede askeri kuvvetlerle çalışma olanağı olup olmadığını soruşturarak geçirdi.

30 Mart 1968'de bir Batı Alman televizyonunda, uzman bir antikomünist ve Hitler'in önde gelen Nazi ajanlarından biri olan Profesör Klaus Mehnert seyirciye şöyle seslenmişti:

> "Çekoslovakya ve diğer Doğu Avrupa ülkeleri sosyal demokrasi yolunda ilerledikleri takdirde, hiç şüphe yok ki, ismen komünist olarak kalsa dahi sosyal demokrat bir Çekoslovakya ile konuşmak bizler için daha kolay olacaktır."

12 Bu karşıdevrim komplosunun öyküsü de yine Ernie Trory'nin "Czechoslovakia 1918-1978" isimli kitabında anlatılır.

Bu hedef göz önünde bulundurularak Çek sosyal demokrasisinin yeniden tesis edilmesi için oluşturulan sözde Hazırlık Komitesi 21 Haziran'da bir toplantı yaparken; J. Ziska, komünistlerin Çekoslovakya'daki iktidarından edilmesi için elverişli bir ortam olduğuna vurgu yapıyordu. Bankacılar ve sanayiciler, sosyal demokrasinin, yaptıkları planları üzerindeki belirleyici rolünü yabana atmadılar.

US News & World Report'ta şu ifadelere yer veriliyordu:

> "Antisosyalist unsurlar planlarını uygulama konusunda başarıya ulaşsalardı, Çekoslovakya, Batılı birliklerin Rusya sınırına dayanabilecekleri bir koridora dönüştürülecekti."

Yukarıda yer verilen alıntının yayımlandığı *US News & World Report* sayısının basıldığı 2 Eylül 1968 tarihinden önce, emperyalistler, Prag'ta bir NATO üssü kurma rüyalarından sıçrayarak uyandırılmışlardı; zira 21 Ağustos'ta Varşova Paktı'nın beş sosyalist üye ülkesinin birlikleri Çekoslovakya içlerine yürümüş ve onların planlarını bozmuştu. Zamanlaması doğru olan bu operasyonda, Alman Demokratik Cumhuriyeti önemli bir rol oynamıştı.

Berlin Duvarı'nın 1961 yılında inşa edilmesi ve Varşova Paktı güçlerinin 1968'de Çekoslovakya'daki hareketi, Avrupa'yı üçüncü bir dünya savaşının merkezi olmaktan kurtaran iki olay olarak tarihe geçecektir. Ekonomik problemlerini nükleer savaş aracılığıyla çözmeyi düşünen Batı Almanya'daki ve ABD'deki akıl hastası azınlıkların karşı çıkmasına karşın, o andan itibaren ülkeler arası huzur ve barış içinde bir arada yaşam mümkün oldu.

Yeni Bir Anayasa

6 Nisan 1968'de, ADC'de yapılan halk oylamasında, oy kullanma hakkına sahip olanların yüzde 94,49'u, yeni bir anayasanın lehinde oy kullandı. Oylama, 11 milyon kişinin katılım gösterdiği 750.000 toplantının ardından yapıldı. Bu toplantılarda 12.494 öneri sunuldu ve bu öneriler, anayasa taslağının giriş kısmında ve 55 maddesinde 118 adet değişikliğin yapılmasına rehberlik etti. Yapılan nihai oylamada ADC halkının gerçekten sosyalizm lehine karar verdiği söylenebilir.

Günümüze kadar ulaşan yeni anayasa, sosyalizmin inşası döneminde işçi sınıfının ve onun Marksist-Leninist partisinin öncülüğündeki halkın kazanımlarından ileri gelir. Anayasa, kooperatif üyesi çiftçilerle ve toplumun diğer emekçi katmanlarıyla ittifak yapan işçi sınıfının sıkı sıkı elinde tuttuğu siyasi iktidarla, gelişmiş sosyalist bir toplum yaratmaya yöneliktir. Anayasa, bir barış politikasından yanadır ve Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ve çok yönlü işbirliği çağrısında bulunur. Militarist ve rövanşist propagandayı, savaş kışkırtıcılığını ve ırkçı ve milliyetçi nefreti yasaklar. Barış içinde yaşama hakkı, çalışma hakkı ve hastalık ve yaşlılıkta güvenceye sahip olma hakkı gibi temel insan haklarını yüceltir. Çalışma hakkı, üretim araçlarının sosyalist mülkiyeti ve sosyalist üretici güçlerin ve emek üretkenliğinin planlı büyümesi aracılığıyla garanti altına alınmıştır.

Emperyalist dünyada özgürlük, eşitlik ve kardeşlik gibi soyut haklar yalnızca kâğıt üstünde kalır. Karl Marx, "herkes için özgürlük" hakkının, "üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olunması" hakkıyla uzlaşı için-

de olmasının imkânsız olduğunun uzun zaman önce farkına varmıştı. 22 Mayıs 1971'de, *New Republic* tarafından bildirildiği üzere, ABD'de John Dippel adlı Amerikalı bir askerin silah arkadaşlarına bildiri dağıtmasına, bildiri Bağımsızlık Bildirgesi'nden alıntı içerdiği gerekçesiyle, izin verilmemişti. Talebi reddetmesinin gerekçesi hakkında, Dippel'in komutanı Binbaşı Hugh T. Henson şunları yazıyordu: "Lafı hiç dolaştırmadan söylemek gerekirse, Bağımsızlık Bildirgesi yıkıcı bir belgedir."

İnsan hakları üzerine yapılan, Birleşmiş Milletler'in onayladığı ve şu anda da yürürlükte olan 40'tan fazla uluslararası anlaşma bulunuyor. Bunların tamamı Alman Demokratik Cumhuriyeti tarafından kabul edilmiştir; ancak toplumsal sisteminin doğası sebebiyle ABD yalnızca on tanesini onaylayabilmiştir. Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ni onaylayamaz (bu sözleşme yalnızca 46 ülke tarafından kabul edilmiştir); çünkü 6. maddede çalışma hakkı ilan edilmektedir. Sivil ve Siyasal Haklar Uluslararası sözleşmesini onaylayamaz (bu sözleşme 44 ülke tarafından kabul edilmiştir); çünkü 7. maddede kadınlar için eşit işe eşit ücret hakkı ilan edilmektedir ve 20. madde savaş propagandasını yasaklamaktadır. Bazı Amerikalılar bu yasağı ifade özgürlüğünün kısıtlanması olarak görmektedir. Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi de (88 ülke tarafından kabul edilmiştir) ABD Senatosu tarafından onaylanmamıştır; çünkü Senato, yakın zamanda, Temmuz 1978'de, kendilerini ölüme terk etme politikasına bir son verilmesini talep eden ve aşağıdaki ifadeleri dile getiren Navajo, Sioux ve Iroquois yerlilerine karşı bu sözleşmeyi ihlal etmekle suçlanmaktan korkmuştur: "Geçtiğimiz yüzyılda açıkça yürütülen soykırım politikası bu yüzyılda daha sofistike biçimlerle devam etmektedir." Ayrıca, Doğu'da insanların yaşama bakışlarının farklı olduğunu ve ona az değer verdiklerini iddia ederek Vietnam'da barış içinde yaşayan halkı soykırıma maruz bırakan Teğmen Calley ve diğerleri tarafından işlenen soykırım suçlarını cezalandıramamakla suçlanmaktan korkuyorlar. Birleşmiş Milletler ABD Büyükelçisi Andrew Young'ın, 11 Ağustos 1978'de, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 30. yıldönümünün arifesinde, Amerika'nın bu alanda yaptığı cılız katkılar konusundaki hayal kırıklığını ifade etmesi şaşılacak bir şey değil.

ADC'de, diğer tüm sosyalist ülkelerde olduğu gibi işsizlik nedir bilinmez; ancak gelişmiş kapitalist ülkelerde 20 milyon insan çalışma haklarından mahrum bırakılmaktadır. ADC'de, tıbbi tedavinin niteliksel standardı sürekli gelişmektedir ve herkes için ücretsizdir. Yaşlı yurttaşların bakımı devletin sorumluluğu altındadır. Emekli maaşı ülke refahının artışına uygun olarak sürekli gözden geçirilmektedir ve sosyal ve kültürel alanlarda emeklilerin ihtiyaçlarını karşılamak için sayısız örgüt bulunmaktadır. Britanya'da sıradanlaşmış olan 'hipotermi'den[13] ölümler Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde kesinlikle bilinmemektedir. ADC'deki toplumsal yasalar, yaşam standardını yukarı çekmek üzere hükümet tarafından açıklanan hedeflere dayanmaktadır.

13 Vücut sıcaklığının 35°C'nin altına düşmesi halinde meydana gelen rahatsızlık (editörün notu)

Tanınma

1969 yılında, ADC Başbakanı Willi Stoph, yeni seçilen Federal Cumhuriyet Şansölyesi Willy Brandt'a, müzakereler yapmak üzere görüşme talebinde bulundu. Uluslararası hukuka dayalı eşit ilişkiler kurmak amacıyla bir antlaşma önerdi. Bunu, yıllarca süren sabırlı bir çalışma izledi. Bu dönemde Brandt'ın "Ostpolitik" politikası doğdu. 1969'un ortalarına gelindiğinde ADC, 20 devletle diplomatik ilişki kurmuştu.

Labour Monthly dergisinin Ağustos 1971 sayısında Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin Tanınma Komitesi Başkanı Geoffrey McDermott şunları yazıyordu:

> "Marshall Yardımı olmaksızın ve Rusya'ya ödenen ağır savaş tazminatına rağmen, ADC'nin on yedi milyon yurttaşı, ülkeyi, uçsuz bucaksız bir harabe yığınından en güçlü sekizinci sanayi devletine dönüştürdü. Barış, güvenlik ve dünyanın geri kalanıyla daha fazla ticaret yapma konusunda istekliler. Büyük Britanya'nın, Doğu Berlin'de büyükelçi bulunduran otuz civarında hükümet tarafından gösterilen sağduyunun farkına varmasının ve Bonn, Washington ve Paris'e danışarak onların izinden gitmesinin tam zamanıdır."

3 Eylül 1971'de, Sovyetler Birliği, Fransa, Britanya ve Amerika Birleşik Devletleri büyükelçileri tarafından Batı Berlin'de dört taraflı bir anlaşma imzalandı. Yirmi yılı aşkın bir süredir Batı Berlin meselesi Doğu ve Batı arasında ayak bağı olmuştu. Federal Cumhuriyet Batı Berlin'in Federal Cumhuriyet içerisindeki bir vilayet olduğunu iddia ederken, ADC, Federal

Cumhuriyet dışında özel bir statüsü olduğunu iddia ediyordu. Anlaşmanın kabul edilmiş resmi metninde, ilk defa (Batılı güçler tarafından) Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin egemen bir devlet olduğundan, ADC sınırlarının meşruiyetinden ve Batı Berlin'in "Almanya Federal Cumhuriyeti'nin kurucu bir parçası olmadığından ve Federal Cumhuriyet tarafından yönetilmediğinden" söz edildi.

Bu dört büyük güç arasında yapılan anlaşmanın ve Moskova ve Varşova ile yapılan Bonn antlaşmasının yürürlüğe girmesini takiben, ADC ve Batı Almanya arasında ve ADC ile Batı Berlin senatosu arasında bir dizi anlaşma yürürlüğe girdi. Avrupa'da yeni bir barış içinde bir arada yaşama dönemi başlamıştı. Batı Almanya, Oder-Neisse hattının ADC ile Polonya sınırı olduğunu ve iki Alman devleti arasındaki sınırın ihlal edilemez olduğunu kabul etmişti.

1972'nin sonu itibariyle ADC 55 devletle diplomatik ilişkiler kurmuştu. 9 Şubat 1973'te, ADC'nin tanınmasında geç kalmış oluşunu, ADC ve FAC arasında bir anlaşmanın yapılmasının beklenmiş olmasına bağlayan Büyük Britanya, ortak bir basın toplantısında ADC ile diplomatik ilişkiler kurulduğunu ilan etti. Nisan ayına gelindiğinde yaklaşık 80 ülke ADC ile bağlantılarını normalleştirmişti.

Ancak Bonn halen, Çekoslovakya ile ilişkilerin normalleştirilmesinde engel teşkil etmesine rağmen, 1938'de yapılan Münih anlaşmasının hiçbir zaman geçerli olmadığı gibi iddialarda bulunup anlaşmayı tanımayarak belli başlı mevzilere sıkı sıkıya tutunuyordu.

Ayrıca, Federal Cumhuriyet'teki bazı çevreler de ADC ve FAC arasında imzalanan anlaşmaların yasallığını tartışıyordu. Gerçekleşen tüm ilerici değişimleri göz ardı ederek eski burjuva Alman ulusunun halen mevcut olduğunu ve sınırlarının 1937'deki Alman Reich'ı sınırları olduğunu savunmayı sürdürdüler. Bu "yasal mevzi", Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası Giriş bölümünde yüceltildi ve ADC ve FAC arasındaki sınırın iki egemen ve eşit devlet arasındaki bir devlet sınırı olarak tanınmaması gerektiği ve sonuç olarak 1973 yılında ADC'nin yerleşik halkının hukuki anlamda "Anayasa tarafından tanınmış olan Almanlar" (bir başka deyişle Alman Federal Cumhuriyeti vatandaşları) olarak kabul edilmesi gerektiği kararına varılarak Federal Anayasa Mahkemesi tarafından hukuken onaylanmış oldu.

Walter Ulbricht'in Ölümü

Walter Ulbricht 1 Ağustos 1973'te 80 yaşında öldü. Gençliğinde, dolap imal eden bir marangozun yanına çırak olarak verilmiş; Ağaç İşçileri Sendikası'na ve Sosyalist Gençlik Hareketi'ne katılmıştı. Daha sonra, Sosyal Demokrat Parti'nin bir üyesi olarak, Alman militarizmi ve emperyalizminin yükselişi karşısında, Sol Sosyalistler ile işbirliğine gitti. 1918 Alman devriminde Leipzig İşçi ve Askerler Konseyi'nin bir üyesi olarak Alman devriminde aktif rol aldı ve 1919 yılında Alman Komünist Partisi'nin kurucu üyesi oldu. Sonrasında partinin Merkez Komitesi'ne seçildi ve Reichstag'a komünist bir üye olarak girdi. Komünist ve sosyal demokrat partilerin birlik oluşturmaları için Thälmann'la birlikte çalıştı.

Nazilerin iktidara gelmesinin ardından, partinin bir kararı ile Sovyetler Birliği'ne gidene kadar Alman yeraltı hareketlerinde çalıştı. SSCB'de, bir dizi cephede görev yaptı; Stalingrad'da Alman birliklerine yönelik yayın faaliyetleri yaptı. Parti ve hükümetin önemli mevkilerinde üstlendiği nihai rol Doğu Almanya'da sosyalizmin inşasının önemli bir parçası olmasını sağladı. Almanya Sosyalist Birlik Partisi Birinci Sekreterlik görevinden yaşı ve bozulmakta olan sağlığı sebebiyle 3 Mayıs 1971'de ayrılırken yerini Erich Honecker'e bıraktı. Ulbricht, son hastalığına kadar Devlet Konseyi Başkanı olarak görev yapmayı sürdürdü. ADC'nin dünyada 90'dan fazla ülke tarafından tanınan, güçlü, sanayileşmiş, sosyalist bir ülke haline gelişini görene dek yaşamıştı.

4 Mayıs 1971'de (Walter Ulbricht, Almanya Sosyalist Birlik Partisi Birinci Sekreterliği görevinden ayrıldığı günden bir gün sonra) *Guardian*,

başyazısında onu şöyle "onurlandırmıştı".

> "Bay Ulbricht'in istifası üzerine güzel bir söz bulmak imkânsız. Doğu Almanya'nın son yıllarda dikkate değer ekonomik atılımlar yaptığı ve şu anda uydu devletler topluluğunun en müreffeh üyesi olduğu söylenebilir; ancak öyle yapmalıydı ve öyle de oldu. Bay Ulbricht olmasaydı ülke mevcut ekonomik gücüne uzun bir zaman önce ulaşırdı. Esaslı başarıya, insanların öncelikle affedilemez biçimde acı çekmesi ve son dönemlerde de totaliter devleti karakterize eden ruhun, insanları ürkütücü ve aynı derecede monoton bir şekilde sıkıştırması pahasına ulaşıldı.
> Bay Ulbricht'in saltanatını iki olay sembolize edecektir. Birincisi, Almanların, yurtlarının diğer bölgelerine serbest dolaşımını önlemek için 1961 yılında Berlin Duvarı'nın inşa edilmesidir. Diğeri ise Çekoslovakya'nın 1968 yılında işgal edilmesidir. Alman birliklerine seve seve katılma emri verilen bir Rus istilasıydı bu; olayları çarpıtmak konusunda daima başı çeken ve işin esasını kavramaya çalışmak konusunda hiçbir çaba sarfetmeyen Bay Ulbricht'in de içinde bulunduğu Doğu Berlin'in taviz vermeyen Stalinistlerinin, aylarca süren kışkırtmasının ardından ancak gerçekleşebildi. Korkunç şöhreti, o unutulmaz yaz süresince, Prag ve Bratislava'da komünizmi dönüştürmek ve insanlığa uyumlu bir hale getirmek için uğraşan insanlara saldırmasından ileri geliyordu."

Bu kitabın yazarı, gerçeklerin bu denli çarpıtılması nedeniyle öfkelenmiş olduğunu ve kendisini, aşağıdaki satırların yer aldığı bir mektup ile cevap vermek zorunda hissettiğini inkâr edemez:

> "Walter Ulbricht üzerine yazmış olduğunuz başyazının, salgıladığınız zehire karşın, tarihi alaşağı edebileceğini ben de düşünmüyorum. Berlin Duvarı'nın inşası konusunda tarih Ulbricht'i hakkıyla anarak bu olayın, Batı Alman ordularının ABD doları ile sübvanse edildiği, faşizmi komünizme kıyasla kuşkusuz bir biçimde 'insanlıkla daha uyumlu' bulanların emriyle Doğu Avrupa'ya ilerlemek için seferber edildiği bir dönemde, bizleri bir üçüncü dünya savaşının çıkmasından koruyan en önemli faktör olduğunu yazacaktır.

Batı Almanların Çekoslovakya'da 1968 yılı yazı boyunca yürüttükleri rövanşist planlarının yenilgiye uğratılmasındaki payı konusunda, anlaşılan o ki ABD'nin ve Batı Alman emperyalizminin sözde-entelektüel maşaları 'Bay Ulbricht için güzel bir söz bulamayacaklardır'. Ancak Ulbricht, hem Çekoslovakya hem de dünyanın geri kalanındaki dürüst insanların gözünde hak ettiği takdiri kazanacaktır."

Mektubun yayımlanmadığını söylemeye gerek yok. Bununla beraber, mektubu yazmış olmanın verdiği tatmin duygusu bu gecikmiş yayınla birlikte epey arttı.

Walter Ulbricht'in ölümü, yukarıda *Guardian* başyazısından yapılan alıntının da bunun iyi bir örneğini teşkil ettiği üzere, kapitalist basın tarafından yapılacak bir diğer antisosyalist çıkış için işaretti. *Labour Monthly* dergisinin 1973 Eylül sayısında yayımlanan Jack Cohen imzalı makaleden alıntıladığımız aşağıdaki satırlardan daha iyi bir cevap bulamazdık:

"Walter Ulbricht'in ölümüne basının verdiği tepkideki soğuk savaş tadı konusunda yanılmaya imkân yok. Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne ve halkına karşı takınılan tutum, büyük kinin uzun soluklu basın kampanyasının sebeplerini özetliyor. Peki nedir bu sebepler?

Kapitalist ülkelerin, NATO güçlerinin politikası, ekonomik ve politik olarak ve halklar arasında normal bağ kurulabilecek tüm alanlarda ADC'yi soyutlamak ve dışlamak üzerine oluşmuştur. Meşhur Hallstein doktrini bunu diplomatik ilişkilerin basit bir reddinden çok daha ileri taşımıştır. ADC mütemadiyen gri, hapishane gibi ve kasvetli olarak sunulurken, karşılaştırıldığı ülke, yenilikçi ve modern bir ülke olarak sunulan Federal Alman Cumhuriyeti oldu.

ADC, Avrupa'nın beşinci, dünyanın dokuzuncu sanayi ülkesi haline geldiği için bu politika boşa düşmüştür. Savaş öncesi Almanya'sının gelişmemiş tarımsal bir bölgesinde gerçekleşmiş olan böylesi bir ilerleme, AÇ halkı için en büyük onurdur. Alman sanayisinin bütün önemli merkezlerinin Batı Almanya'da olduğu ve bunların savaş sonrası yapılan devasa ABD doları enjeksiyonuyla beslendiği düşünülecek olursa, dünyanın en gelişkin ülkeleriyle

yapılan ekonomik, sosyal ve endüstriyel karşılaştırmalar, şimdilerde, yirmi beş sene öncesinde bu ilerlemeyi sağlayacağı tasavvur dahi edilemez olan bir ülkeyle yapılmaktadır."

Birleşmiş Milletler

Alman Demokratik Cumhuriyeti 18 Eylül 1973'te Birleşmiş Milletler'e kabul edilmiştir. Almanya Sosyalist Birlik Partisi Politik Bürosu ve Alman Demokratik Cumhuriyeti Bakanlar Konseyi tarafından bu olayla ilgili olarak yayımlanan ortak bildiride şöyle bir taahhütte bulunuldu:

> "Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ilkelerine riayet eden ve bu ilkeler oluşturulduğundan bu yana bu ilkeleri dış politikasında uygulayan Alman Demokratik Cumhuriyeti, bir Birleşmiş Milletler üyesi olarak, yükümlülüklerini yerine getirme konusunda dürüst olmayı ve barışın ve uluslararası güvenliğin temin edilmesinde dünya örgütünün yüce amaçlarına ulaşması için etkin bir şekilde çalışmayı sürdürecektir. Birleşmiş Milletler'in tüm üye devletleriyle bu maksatla yapıcı bir şekilde işbirliği yapmaya hazırdır."

Birleşmiş Milletler üyeliği süresince ADC, güç kullanımının bırakılması, silahların sınırlandırılması ve silahsızlandırma üzerine yapılan tüm önerileri mütemadiyen destekledi. ADC, sömürgeciliği, yeni sömürgeciliği ve ırkçılığı kınayan resmi kararların açık destekçisi oldu. Mayıs 1974'te, dünya genelinde ırkçılık karşıtı mücadeleye enerji katan Birleşmiş Milletler Apartheid[14] Özel Komisyonu'nun bir toplantısına ev sahipliği yaptı.

ADC, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda her zaman emperyalist as-

14 Güney Afrika Cumhuriyeti'nde siyahilere karşı yıllarca uygulanmış olan resmi ırksal ayrımcılık politikası.

keri üslerin kaldırılmasına vurgu yaptı, Ortadoğu sorunu için siyasal bir çözüm ihtiyacının altını çizdi ve dünyanın gelişmekte olan ulusları için tam bağımsızlığı ve eşit hakları destekledi.

ADC'nin üyesi olduğu organlar arasında Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Posta Birliği (UPU), Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) ve Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu (IAEA) bulunmaktadır.

ADC'nin Birleşmiş Milletler'e kabulü, başta Sovyetler Birliği tarafından gösterilen ısrarlı çabalar olmak üzere diğer sosyalist ülkelerin ve dünya üzerindeki ilerici güçlerin büyük desteği sayesinde gerçekleşmiştir. 7 Ekim 1975'te, SSCB ve ADC arasında yeni bir Dostluk, İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Antlaşması yapıldı. Bu antlaşma, her iki ülkenin sosyalizm ve komünizmin inşasında paylaştıkları ortak hedefler, ortak siyasal ve sosyoekonomik temeller ve Marksizm-Leninizm ilkelerine bağlı özdeş bir dünya görüşü üzerine temellendirilmişti.

Aralık 1976'da Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Dr. Kurt Waldheim bir mülakatta şunları söylüyordu:

> "Alman Demokratik Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler'e girdiğinden beri olumlu ve yapıcı bir rol üstlenmiştir. Bu durum, başta silahsızlandırmaya yönelik çabaları olmak üzere diğer faaliyetlerimizde de geçerlidir. Ülkenizin olumlu ve aktif rolü için şükranlarımı iletmek istiyorum."

Dokuzuncu Kongre

Mayıs 1976'da Berlin'de düzenlenen Almanya Sosyalist Birlik Partisi Dokuzuncu Kongresi'ne, Merkez Komitesi raporunu sunan Genel Sekreter Erich Honecker şunları söyledi:

> "Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin Sekizinci Kongresi ile Dokuzuncu Kongresi arasında geçen dönem partinin büyük başarılar elde ettiği bir dönemdi. İşçi sınıfının, kooperatif üyesi çiftçilerin, aydınların, uzmanların ve emekçi halkın diğer tüm katmanlarının etkileyici ve yaratıcı kazanımlara imza attığı beş başarılı yılı geride bırakıyoruz. Bu yıllar, gelişkin bir sosyalist toplumun inşasında azımsanmayacak bir ilerlemenin sağlandığı, ekonomik ve sosyal politikaların ayrılmaz birliğine işaret eden partimiz merkez politikasının, sosyalist toplumumuzun ve insanlarımızın her birinin çıkarı için günlük hayatta etkisini hissettirdiği yıllardı."

ADC'nin ulusal geliri, incelenmekte olan dönemde yaklaşık 148 milyar marka ulaşmıştı. 1971'den 1976'ya kadar geçen dönemde yaklaşık 760.000 konut tamamlanmış ve aylık ortalama kira bedelinin, emekçi bir ailenin net gelirinin yüzde beşinden fazlasına karşılık gelmemesi sağlanmıştı. 1967 ile 1977 yılları arasında aylık ortalama gelir 653 marktan 927 marka çıkarken perakende fiyatları, kiralar ve toplu taşıma ücretleri aynı kalmıştı.

Geleceğe bakıldığında, parti programı, ADC içerisinde ve ADC'nin uluslararası konumunda meydana gelen "büyük değişimleri göz önünde bulundurmalı ve yansıtmalıydı". Yeni programda "çağımız bir kapitalizm-

den sosyalizme geçiş dönemidir" ve "sosyalizm dünya çapındaki gelişmelere giderek artan ölçüde belirleyici bir etkide bulunmaktadır" ifadeleri kabul edildi. Bu koşullarda, Almanya Sosyalist Birlik Partisi, "Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişkin bir sosyalist toplumun inşasının sürdürülerek komünizme kademeli geçiş için temel koşulların yaratılması hedefine" ulaşmak için yola koyuldu.

Bu önemli kongrenin programında somutlaşan pratik noktaları detaylı bir şekilde incelemeye buradaki alanımız yetmez. Temel belgeler, Britanya-ADC Topluluğu'nun 129 Seven Sisters Road, London N7 7QG adresinden çok uygun bir fiyata edinilebilir ve bunların üzerinde dikkatle çalışılmalıdır. Aynı adresten topluluğa üyeliğin detayları konusunda bilgi edinilebilir.

24 ve 25 Mayıs 1978'de yapılan tam katılımlı bir Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi toplantısında konuşan Erich Honecker şunları söyledi:

> "ADC'nin 30 yılı, Marx, Engels ve Lenin'in fikirlerinin Alman topraklarındaki zaferinin kanıtıdır. Her geçen gün giderek daha da netlik kazanıyor ki, ADC, tüm halkın çıkarlarını temsil eden hakiki bir işçi-köylü devletidir. Başarımızın teminatı Sovyetler Birliği ile olan kardeşçe ittifakımız ve devletimizin sosyalist toplumdaki sıkı konumudur. ADC, bu yüzden, zamanımızın en kuvvetli ve en etkili gücü olan dünya sosyalist sistemine aittir."

Geleceğe Doğru

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümü kutlamalarının arifesinde, 26 Ağustos 1978'de SSCB'den Albay Valeri Bıkovskiy ve ADC'den Yarbay Sigmund Jähn, Soyuz 31'le uzaya uğurlandılar. 27 Ağustos'ta yörüngedeki uzay laboratuvarı Salyut 6'ya kenetlendiler ve 17 Haziran'dan bu yana uzayda olan Vladimir Kovalyonok ve Aleksandr İvançenkov tarafından karşılandılar.

İki kozmonot, bir dizi bilimsel, teknik ve tıbbi-biyolojik deney yaptıktan sonra Soyuz 29'la dünyaya geri döndüler ve Kazakistan steplerine yumuşak iniş yaptılar. Bu, ortaklaşa yapılan Intercosmos programının üçüncü seferiydi, ilk iki seferde Polonya ve Çekoslovakya'dan kozmonotlar Salyut 6'yı 2 yaret etmişlerdi. Bıkovskiy ve Jähn Salyut 6'ya ulaştıklarında, bu istasyon yaklaşık on iki aydır dünya yörüngesinde uçmaktaydı.

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyeti Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev ve Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve ADC Devlet Konseyi Başkanı Erich Honecker, 27 Ağustos'ta, Salyut 6'da bulunan dört kozmonot için ortak bir kutlama mesajı gönderdi:

> "Sosyalist ülkelerin uzayın ortaklaşa keşfi ve barışçıl kullanımındaki etkileyici başarılarını tüm dünya görmektedir. Dünya halkları, uluslararası uzay keşif ekiplerini ilk kuranların sosyalist ülkeler olduğu gerçeğini takdirle karşılıyorlar. Sosyalizmin uzaydaki elçileri olan sizler, gezegenin tüm insanlarına, kardeş sosyalist ülke halklarının çıkarsız bir yoldaşlıkla ortaklaşa hareket edişinin önemli bir örneğini sunuyorsunuz."

Kozmonotların bu mesaja cevabı şöyleydi:

> "Kardeş ülkelerimizin devlet önderliklerinin ve bizzat sizlerin bizlere olan güvenini ve bu büyük onuru boşa çıkarmamak için uluslararası ekibin üyeleri olan bizlerin elinden geleni yapacağına ve tüm bilgi ve becerilerini kullanacağına emin olabilirsiniz. Salyut 6-Soyuz 29-Soyuz 31 araştırma kompleksinde, bilimsel, teknik ve tıbbi-biyolojik araştırma ve deneylerin ortaklaşa yapılması programı başarılı bir biçimde hayata geçirilecektir. Yaşasın sosyalist enternasyonalizm."

Öykünün sonu bu değil. Bu öykünün sonu yok. Başta üretim yöntemlerinin değiştirilmesi temelinde toplumsal kalkınma olmak üzere tüm alanlarda devam eden bir öyküdür bu. Kapitalizmden komünizme geçiş döneminde yaşama ayrıcalığına sahibiz. Bu kitapçık Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin ilk 30 yıllık toplumsal ilerlemesini ele almaktadır. Harabeye dönmüş Berlin'de başlar ve uzayda sona erer. Ancak bu son yalnızca yeni bir başlangıç. Gelecek 30 yıl boyunca yaşayanlar, bizlerin bugün ancak hayal edebildiği ilerlemelere şahit olacaktır. Umarım, Britanya'nın sosyalist uluslar topluluğuna katıldığını ve Avrupa'da sosyalizmin daha fazla geliştirilmesi için ağırlığını koyduğunu da görürler; zira bu, İngiliz işçi sınıfının tarihsel misyonudur.

Yazılama

İngiliz komünist tarihçi Ernie Trory, bu kitapta İkinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya'nın doğu bölümünde sosyalizmin kurulmasını ele alıyor. Savaşın sonlanması ile birlikte, Almanya'nın iki bölgesinde farklı siyasal oluşumların nasıl geliştiğini anlatan yazar, ülkenin iki bölgesinde iki ayrı devletin ortaya çıkışında yani Almanya'nın bölünmesinde, Batılı emperyalist güçlerin dayatmalarının etkili olduğunu gözler önüne seriyor.

Kapitalizmin ve emperyalizmin temelini oluşturan ülkelerden birinin, hiç olmazsa bir bölümünde sosyalizmin kurulması ve başarılar elde etmesi, tarihsel olarak büyük bir ilerleme anlamına geldi. Bu ilerlemeyi hatırlamak, anlamak ve geleceğe aktarmak zorundayız.

14 TL

9 786059 988254